

ඛනකොළොත් වීම හා ගොඩ වීම

ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම්

අජිත් පැරකුම්

ඩංකොලොන් විම හා ගොඩ ඒම: ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම්

අපේ පැරකුම්

WE HAVE A DREAM ප්‍රකාශනයක්

බංකොලොන් වීම හා ගොඩ ඒම: ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම්

© අපිත් පැරකුම්

2024 අගෝස්තු 09

ISBN 978-624-5860-09-8

පිටු සැකසුම හා මුද්‍රණය

adARTS

මහරගම

ප්‍රකාශනය

We Have a Dream සාමූහිකය

56/2, පාලින පෙදෙස, කොළඹ 9.

අප හමුවේ මේ මොහොතෙහි තිබෙන අභියෝගය වන්නේ 2024 මැතිවරණ වර්ෂයේ ජනප්‍රියවාදී දේශපාලනය හේතුවෙන් දැනට ක්‍රියාත්මක ආර්ථික ප්‍රතිසාධන වැඩසටහනෙහි පිලි පනිසි ද යන්නයි. එසේ වුවහොත්, යළි අසිරුවෙන් පිල්ලට දමාගත් ආර්ථික දුම්පියෙහි ගමන ලත් තැනම ලොප් වනු ඇත.

ජනප්‍රියවාදී සටන් පාඨ හා සුරංගනා කතා දැන් දැන් දේශපාලන වේදිකාවල වැඩි වැඩියෙන් අසන්නට ලැබේ. මැතිවරණ ප්‍රචාරණ ව්‍යාපාරවල දී සුරංගනා කතා කීම ලාංකිකයන්ට අලුත් දෙයක් නොවන අතර මහජනතාව ඒ සුරංගනා කතා එතරම් විශ්වාස කරන්නේ ද නැත. එහෙත්, සුරංගනා කතා කියන ඇතැම් නායකයන් තමන්ගේ ම බොරුවලට රැවටී කටයුතු කිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ හානි පිළිබඳ උදාහරණ ඇත්තේ එකක් දෙකක් නොවේ.

මෙම පසුබිම තුළ, ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධනය ගැන සිවිල් සමාජයේ අවබෝධය වැඩිදියුණු කරගැනීම ද, ඒ පිළිබඳ මහජනයා දැනුම්වත් කිරීම හා පාලකයන් හා නායකයන් සමඟ තිරසර ප්‍රතිපත්ති වෙනුවෙන් උද්දේශනය ද අපගේ අරමුණයි. මෙම කෘතිය සම්පාදනය කරනු ලැබුවේ ඒ වෙනුවෙනි.

We Have a Dream සාමූහිකය

පටුන

පිටිසුම	1
ආර්ථික අර්බුද හා බංකොලොත් වීම	4
අවාසනාවන්ත ලෙඩනනය	9
මහින්ද චන්තනය වැනි පෙරොන්වාදය සහ ආර්ජන්ටිනාවේ නිමක් නැති අර්බුදය	16
වාමාංශිකයන් ආණ්ඩු පිහිටුවාත් විසඳුම් නොලැබුණු ශ්‍රීක ආර්ථික අර්බුදය	22
තෙල් තිබ්ලාත් දුප්පත් වුණ සමාජවාදී වෙනිසියුලාව	31
පක්ෂිතානය; IMF දැඩි සත්කාර ඒකකයේ ස්ථිර ලෙඩා	35
ගොඩ වන මොසැම්බික්	38
පරිස්සම් විය යුතු මාලදිවයින	41
අයිස්ලන්තය බංකොලොත් වී ගොඩ ආ හැටි	43
ඉතියෝපියාවත් බංකොලොත්	47
මෂතකදී ණය පැහැර හැර ඇති/ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ වෙනත් රටවල්	51
මූල්‍ය අර්බුදය සහ IMF වැඩසටහන්	54

පිටිසුම

ශ්‍රී ලංකාව ඉක්මනින් ආර්ථික අර්බුදයෙන් මිදීමට සමත් වූ රටක් බව බොහෝ දෙනෙක් කියති. එහෙත්, මෙතෙක් ආ මග හරහා දැන් මැතිවරණ වැටී තිබෙන අතර, මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද වැඩසටහනට විරුද්ධ බලවේග ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව බලය ලබාගැනීමේ අවදානමක් තිබේ. ආර්ථිකය ගොඩගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ මූලිකාංගයක් වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග ක්‍රියාත්මක කරමින් තිබෙන වැඩසටහන වෙනස් කරන බවට ශපථ කරන නායකයෝ ද බලය ඉල්ලති. ඔවුන්ගේ කතා පොරොන්දුවලින් පිරී ඇත. එහෙත්, පොරොන්දු ඉටු කිරීම සඳහා අරමුදල් සම්පාදනය කරගන්නා ආකාරය ඔවුන් පැහැදිලි කරන්නේ නැත. ලංකාව බංකොලොත් වීමට හේතු වූයේ ද දේශපාලකයන් මේ අයුරින් ආදායම ගැන නොසිතා වියදම් කිරීමට පෙළඹීම නිසාය.

ලෙබනනය, වෙනිසියුලාව, ශ්‍රීසිය, ආර්ජන්ටිනාව, පකිස්තානය වැනි රටවල පැවති මැතිවරණවලදී ප්‍රතිසංස්කරණ විරෝධීන් බලයට පත්වී ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම රටවල් කබලෙන් ලිපට වැටී ඇති බව අප අමතක නොකළ යුතුය. එබැවින්, ජනාධිපතිවරණයක් අභිමුඛ සිටින අප ජනාධිපති ධුරයට පත්වීමේ හැකියාව ඇති සියලු අපේක්ෂකයන්ගෙන් ඔවුන්ගේ ආර්ථික වැඩසටහන කුමක්දැයි පැහැදිලිව අසා දැනගෙන බුද්ධිමත්ව අපගේ ඡන්දය ප්‍රකාශ කළ යුතුව තිබේ. එසේ නැතහොත් සිදු විය හැකි දේ පිළිබඳ පුරෝකථනයන් ඔබට මෙම කෘතියෙහි ඇති විවිධ රටවල අත්දැකීම් ඔස්සේ කරගත හැකිය.

2022 වසරේ ශ්‍රී ලංකාව බංකොලොත් වීමට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ රජය සිතූ පැතු සම්පත් දිය හැකි සිතූම්ණකැයි අප විසින් කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ සිතාගෙන සිටීමයි. දේශපාලකයන්, වරප්‍රසාද, විදේශ සංචාර, තීරු බදු සහන, තනතුරු, රැකියා, සහනාධාර, සුබසාධන ප්‍රතිලාභ ආදිය නිර්ලෝභී ලෙස බෙදූ අතර, දූෂණයේ ද සීමාවක් තිබුණේ නැත. රටේ ජනතාව ද තව තවත් රජයෙන්ම ඉල්ලා සිටියහ. රජය සුරබ්දෙනක නොව අපේ ගෙදර

වැනිම වූ ආදායම්, වියදම් කුලනය කරගත යුතු ආර්ථිකයක් බව රටේ වැඩි දෙනෙකු තේරුම් ගත්තේ ගත් ණය ගොඩගැසී, ණය ගෙවීමට තවත් ණය ගත නොහැකිව රජය බංකොලොත් වීමේනුත් පසුවයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික අභියෝග ආරම්භ වන්නේ නිදහසින් පසු දිගින් දිගටම පැවති රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය හා ජංගම ගිණුමේ හිඟය යන ද්විත්ව හිඟයන්ගෙන්ය. 2016 සිට දැඩි නියඟයක්, ව්‍යවස්ථා විරෝධී කුමන්ත්‍රණයක් සහ පාස්කු බෝම්බ ප්‍රහාරය ඇතුළු කම්පන කිහිපයකින් ආර්ථිකයට පහර වැදුණි. මෙම සිදුවීම් ආර්ථික පදනම දුර්වල කළේය. 2019 දෙසැම්බරයේදී බදු අඩු කිරීම් ණය බර තවත් ඉහළ යාමට හේතු විය. 2020 දී රජය මහා පරිමාණයෙන් මුදල් මුද්‍රණය කිරීම ආරම්භ කළ අතර එය 2021 වන විට උද්ධමනය ඉහළ යාමට සහ 2021 මුල් භාගයේ සිට විදේශ විනිමය හිඟයට හේතු විය.

රට බංකොලොත්භාවයේ අද්දර සිටියදී, දේශීය විසඳුමක් අනුගමනය කරන බව පවසමින් එවකට රජය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) වෙත යාම ප්‍රමාද කළේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බංකොලොත්භාවය ප්‍රකාශ කිරීමට පෙර ණයහිමියන් සමඟ සාකච්ඡා කර එකඟතාවකට පැමිණීමේ අවස්ථාව අපට මග හැරී ගියේය. එවැනි එකඟතාවකට පැමිණියේ නම් රට බංකොලොත් වීම වළක්වා ගැනීමට ඉඩ තිබුණි.

‘ගෙදර හැදූ’ විසඳුම විනයේ සහ ඉන්දියාවේ මහ බැංකු සමඟ මුදල් හුවමාරු ගිවිසුමකට එළඹීම විය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය අර්බුදය විසඳීමට මෙය ප්‍රමාණවත් නොවන බව එවක මහ බැංකු අධිපතිවරයාට අවබෝධ වූයේ නැත.

ශ්‍රීසියේ මෙන් නොව, ආර්ථික අභියෝගවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන වෙනසක් වූයේ 2022දී රුපියල අවප්‍රමාණය වීමට ඉඩ දීමයි. ශ්‍රී ලංකා රුපියල සිසුයෙන් අවප්‍රමාණය වීම රටේ ප්‍රකෘතිය සඳහා තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය. ආනයන මිල අධික වූ අතර එය ආනයන අඩු කර වෙළඳ හිඟය අඩු කිරීමට උපකාරී විය. ඒ අතරම, එය නීත්‍යානුකූල මාර්ග හරහා ප්‍රේෂණ ගලා ඒම දිරිමත් කළ අතර ශ්‍රී ලංකා අපනයන ජාත්‍යන්තර ගැනුම්කරුවන්ට වඩාත් තරඟකාරී සහ ආකර්ශනීය බවට පත් කළේය.

බංකොලොත් විමෙන් පසු ආර්ථිකය ගොඩගැනීමට රජය ගත් ක්‍රියාමාර්ග කඩාකප්පල් කිරීමට ලංකාවේ වගකීම් විරහිත විරුද්ධ පක්ෂ කෙතරම් උත්සාහ කළ ද මේ රටේ ජනතාව එම දුෂ්කර ප්‍රතිසංස්කරණ භාරගෙන දුක දරාගෙන රජයේ වැඩපිළිවෙලට උර දුන් බව ගෞරවයෙන් සඳහන් කළ යුතුය. කඩාකප්පල්කාරීන් කෙතරම් උත්සාහ කළත්, ඔවුන් එම වැඩසටහනට එරෙහිව තීරණාත්මක ලෙස විදි බැස්සේ නැත. තැන තැන සුළු විරෝධතා නොතිබුණා නොවේ.

බංකොලොත්භාවයට පත් ශ්‍රීසිය වැනි බොහෝ රටවල් රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් හා විශ්‍රාම වැටුප් කප්පාදු කළහ. එහෙත්, ශ්‍රී ලංකාව එවැනි ක්‍රියාමාර්ගවලට ගියේ නැත.

මේ වන විට අප හමුවේ තිබෙන අභියෝගය වන්නේ කඩාකප්පල්කාරීන්, බලලෝහීන් විසින් දෙසන බොරුවලින් ජනතාව මුළාවේ වැටීම වළක්වා ආර්ථිකය ගොඩගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ අධිෂ්ඨානයෙන් යුතුව කරන පාලක පිරිසක් පත් කර ගැනීමයි.

මෙම පොත් පිටවෙහි අරමුණ වන්නේ ලංකාව වැනිම වූ ණය අර්බුදයෙන් හිර වූ තවත් රටවල අත්දැකීම බෙදාගනිමින් අප හමුවේ ඇති පොදු වගකීම සැමට පෙන්වා දීමයි.

කෙටියෙන් කිවහොත්, වසර දෙකක් ඇතුළත ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කරගැනීමෙන් ශ්‍රී ලංකාව ලැබූ ජයග්‍රහණය අනෙකුත් රටවල අත්දැකීම් හා සසඳන විට කැපී පෙනේ. බෙලීස් සහ ඉක්වදෝරය වැනි ජාතීන් වසරක් ඇතුළත ඔවුන්ගේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කරගැනීමට සමත් වූ අතර, ආර්ජන්ටිනාව සහ සැම්බියාව වැනි රටවල් වඩාත් දිගු ක්‍රියාවලීන්ට මුහුණ දුන්හ. සෑම රටකම ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කාලසීමාව ඒ රටේ ණය ප්‍රමාණය, ආර්ථික තත්ත්වයන් සහ ණයහිමියන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීමේ ස්වභාවය ඇතුළු අනන්‍ය සාධක මත තීරණය විය. ශ්‍රී ලංකාව හා සමාන බංකොලොත් විමකට මුහුණ දුන් ශ්‍රීසියට අර්බුදයෙන් ගොඩ ඒම සඳහා දශකයකට වැඩි කාලයක් ගත විය.

ආර්ථික අර්බුද හා බංකොලොත් වීම

වර්තමාන ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ කීපයක් පහත දැක්වේ:

1. සැපයුම් දාම බාධා

අධි වසංගතය විසින් ගෝලීය සැපයුම් දාමයේ සැලකිය යුතු බාධා ඇති කළේය. ලොක්ඩවුන්, කර්මාන්තශාලා වසා දැමීම් සහ ගමනාගමනය සීමා කිරීම නිෂ්පාදන ප්‍රමාදයන් සහ භාණ්ඩ හිඟයට හේතු විය.

අධි වසංගතයෙන් පසු ආර්ථිකයන් නැවත විවෘත වීමත් සමඟ ඉල්ලුම ඉහළ ගිය මුත් සැපයුම් දාම දිගටම පවත්වා ගැනීම දුෂ්කර විය. බාධා, ප්‍රමාදයන්, නැව්ගත කිරීමේ සහ අමුද්‍රව්‍ය සඳහා පිරිවැය වැඩි වීම ආදිය එයට හේතු විය.

2. උද්ධමනය

වැඩි ඉල්ලුමක් සමඟ පැන නැගුණු සැපයුම් දාම ගැටලු භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා මිල ඉහළ යාමට හේතු විය. විශේෂයෙන් තෙල් සහ ගෑස් ආදී බලශක්ති මිලෙහි සැලකිය යුතු වැඩි වීමක් දක්නට ලැබුණි.

ආර්ථිකය උත්තේජනය කිරීම සහ උද්ධමනය පාලනය කිරීම අතර සියුම් තුලනය සඳහා මහ බැංකු පියවර ගනිද්දී පොළී අනුපාතික ඉහළ යාම වැළැක්විය නොහැකි විය.

3. ශ්‍රම වෙළඳපොළ අහියෝග

වසංගතය විශාල වශයෙන් රැකියා අහිමිවීම්වලට හේතු විය. අධි වසංගතයෙන් පසු, ශ්‍රම ක්ෂේත්‍රයේ සැලකිය යුතු ප්‍රබෝධයක් ඇති වුවද, කම්කරුවන් ඔවුන්ගේ රැකියා විකල්පයන් නැවත ඇගයීමට ලක් කිරීම නිසා

බොහෝ අංශ ශ්‍රම හිඟයකට මුහුණ දුන්නේය. ඉහළ ගිය වැටුප් උද්ධමනයට තවදුරටත් දායක විය.

4. ණය බර

ආර්ථික උත්තේජක ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අරමුදල් සැපයීම සඳහා සහ වසංගතය අතරතුර ජනයාගේ ආර්ථිකයට සහාය වීම සඳහා ලොව පුරා රජයන් ණය ගැනීම වැඩි කළේය. මෙය ජාතික ණය මට්ටම් ඓතිහාසික වශයෙන් ඉහළ තලයකට ළඟා වීමට හේතු විය.

බොහෝ සමාගම් ඔවුන්ගේ දිගු කාලීන මූල්‍ය ස්ථායීභාවය පිළිබඳ කනස්සල්ලට පත් වූ අතර ආර්ථික පසුබෑමෙන් බේරීම සඳහා අමතර ණය ලබා ගත්හ.

ණය සේවා පිරිවැය ඉහළ යාම හේතුවෙන් ජාතික අයවැය පීඩනයට ලක් විය. එම හේතුවෙන් ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත් කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් වෙනුවෙන් සහ සෞඛ්‍ය සේවා සහ අධ්‍යාපනය වැනි අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් වෙනුවෙන් ආයෝජනය කිරීමට ඔවුන්ට ඇති හැකියාව සීමා විය.

5. භූ දේශපාලන ආතතීන්

විශේෂයෙන්ම එක්සත් ජනපදය සහ චීනය අතර පවතින වෙළඳ ආතතීන් ගෝලීය වෙළඳපොළවල පැවති අවිනිශ්චිතතාවය සහ අස්ථාවරත්වය තවත් වැඩි කිරීමට හේතු විය.

රුසියා-යුක්රේන ගැටුම සැපයුම් දාම කඩාකප්පල් කිරීම් උග්‍ර කළ අතර ගෝලීය ආර්ථික ස්ථාවරත්වයට තවදුරටත් බලපෑම් කරමින් බලශක්ති සහ භාණ්ඩ මිල ඉහළ නැංවීමට දායක විය.

6. මූල්‍ය වෙළඳපොළ අස්ථාවරත්වය

ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග, උද්ධමනය සහ භූ දේශපාලනික ආතතීන් සමග ඇති වූ අවිනිශ්චිතතාව හේතුවෙන් මූල්‍ය වෙළඳපොළවල් සැලකිය යුතු අස්ථාවරත්වයක් අත්විඳින ලදී. කොටස් වෙළඳපොළ උච්චාවචනයන් සුලබ විය.

7. බලශක්ති අර්බුදය

ආර්ථිකයන් යළි විවෘත වීමත් සමග බලශක්තිය සඳහා ඇති ඉල්ලුම වැඩිවීම, තෙල්, ගෑස් සහ ගල් අඟුරු ආසාදිත ඉන්ධන මිල ඉහළ යාමට හේතු වූ අතර, කර්මාන්ත මෙන්ම ජන ජීවිතය ද එයින් පීඩාවට පත් විය. පුනර්ජනනීය බලශක්ති ප්‍රභවයන් වෙත සංක්‍රමණය වීම අධික පිරිවැය සහිත කාර්යයක් විය. ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් නොමැතිකම හේතුවෙන් අභියෝගවලට මුහුණ දීමට සිදු විය.

8. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් කෙරෙහි බලපෑම

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයන් හා වෙළඳ හිඟයන් හේතුවෙන් දේශීය හා විදේශීය ණය මත රඳා පැවතුනහ. ණය මට්ටම් තව තවත් ඉහළ ගිය අතර ජාත්‍යන්තර ආධාර සහ ආයෝජන සඳහා ඇති ප්‍රවේශය අඩු විය. ආර්ථික අර්බුදය දුප්පත් රටවල් වඩාත් දරුණු ආර්ථික හා සමාජයීය බලපෑම්වලට ලක් කළ අතර පවතින අසමානතාවන් උග්‍ර විය.

අපනයන මත දැඩි ලෙස රඳා පවතින සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් තම නිෂ්පාදන සඳහා ඉල්ලුම අඩු වීමේ ගැටලුවකට මුහුණ දුන්නේය. සැපයුම් දාම කඩාකප්පල් වීම හේතුවෙන් ඵලදායී ලෙස වෙළඳාම් කිරීමේ ඔවුන්ගේ හැකියාව තවදුරටත් සංකීර්ණ විය.

9. ආර්ථික සංකෝචනය

ලොක්ඩවුන්, වෙළඳාම අඩු වීම සහ අඩු ආයෝජන මට්ටම් හේතුවෙන් සැලකිය යුතු සංකෝචනයකට ලක් විය. විශේෂයෙන්ම සංචාරක කර්මාන්තය මත යැපෙන ආර්ථිකයන් විශාල වශයෙන් පීඩාවට පත් විය. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ශ්‍රම බලකායෙන් විශාල කොටසක් රැකියා කරන්නේ අවිධිමත් අංශයේය. එම අංශයට මෙමගින් දැඩි ලෙස පහර වැදී, ආදායම් අහිමි වීම පුළුල්ව පැතිරිණි.

10. දුප්පත්කම සහ අසමානතාවය

ආර්ථික අර්බුදය මිලියන සංඛ්‍යාත ජනතාවක් නැවත දරිද්‍රතාවයට තල්ලු කළේය. රැකියා අහිමිවීම්, ආදායම් අඩුවීම සහ ඉහළ ජීවන වියදම් දරිද්‍රතා

මට්ටම ඉහළ යාමට හේතු විය. කාන්තාවන්, ළමුන් සහ අවිධිමත් කම්කරුවන් වැනි අවදානමට ලක්විය හැකි ජනගහනයන් අසමාන ලෙස පීඩාවට පත් වනු නිරීක්ෂණය කළ හැකි විය.

11. ආහාර අනාරක්ෂිත බව

ආහාර සැපයුම් දාමයේ බාධා කිරීම්, හිඟයන් සහ අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍යවල මිල ඉහළ යාම, ආහාර අනාරක්ෂිතභාවය වැඩි කිරීමට හේතු විය.

කුඩා ගොවීන්ට වෙළඳපල, යෙදවුම් සහ ශ්‍රමය සඳහා ඇති ප්‍රවේශය අඩුවීම, ආහාර නිෂ්පාදනයට සහ ජීවනෝපායන්ට බලපෑ අහියෝගයක් විය.

12. ප්‍රේෂණ

බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් විදේශයන්හි සේවය කරන පුරවැසියන්ගේ ප්‍රේෂණ මත දැඩි ලෙස රඳා පවතී. සත්කාරක රටවල ආර්ථික පසුබෑම සහ රැකියා අහිමිවීම් ප්‍රේෂණ පහත වැටීමට හේතු වූ අතර, ගෘහස්ථ ආදායමට සහ ජාතික ආර්ථිකයන්ට එය දැඩි ලෙස බලපෑවේය.

13. ආයෝජන සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ

අවිනිශ්චිතභාවය සහ ආර්ථික අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ ආර්ථික වර්ධනය සඳහා තීරණාත්මක වන විදේශ සෘජු ආයෝජන (FDI) පහත වැටිණි. ප්‍රාග්ධනය ඉවත් වීමෙන් මූල්‍ය පද්ධති තවදුරටත් පීඩාවට පත් විය.

14. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිචාර සහ සහාය

ආර්ථිකයට සහාය වීම සඳහා රජයන් විවිධ මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කළේය. සෘජු මූල්‍යාධාර, බදු සහන සහ යටිතල පහසුකම් සඳහා ආයෝජන ආදිය ඒ අතර වේ.

ආර්ථික ස්ථාවරත්වය උදෙසා මහ බැංකු විසින් විනිමය අනුපාතික ලිහිල් කිරීම් සහ පොලී අනුපාත ගැලපීම් වැනි ක්‍රම භාවිත කරන ලදී. සංවර්ධිත රටවලට සාපේක්ෂව පුළුල් ආර්ථික උත්තේජක ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට මූල්‍ය ශක්තියක් තිබුණේ නැත. මෙය

ඔවුන්ගේ ආර්ථිකයට සහ ජනගහනයට එලදායී ලෙස සහාය වීමට ඇති හැකියාව සීමා කළේය.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන සහ පරිත්‍යාගශීලී රටවල් යම් සහයෝගයක් ලබා දුන්නද, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල විශාල අවශ්‍යතා සපුරාලීමට එය බොහෝ විට ප්‍රමාණවත් නොවීය.

15. දේශගුණික සහ පාරිසරික අභියෝග

බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් දේශගුණික විපර්යාසවලින් දැනටමත් අවදානමට ලක්ව ඇත. ක්ෂණික ආර්ථික හා සෞඛ්‍ය අර්බුදවලට විසඳුම් සෙවීම සඳහා සම්පත් යොමු කිරීම නිසා පාරිසරික අවදානම්වලට අවධානය හා ආයෝජන අඩු වීමෙන් වැඩි අවදානම්වලට මුහුණ දීමට සිදු විය.

මෙම අභියෝගවල ඒකාබද්ධ බලපෑම බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ප්‍රකෘතිමත් වීමේ සහ සංවර්ධන අපේක්ෂාවන්ට සැලකිය යුතු ලෙස බාධා කර ඇති අතර, ඉලක්කගත ජාත්‍යන්තර සහාය සහ තිරසාර ප්‍රතිසාධන උපාය මාර්ගවල අවශ්‍යතාවය ඉස්මතු කරයි.

අවාසනාවන්ත ලෙඩහනය

(ඡායාරූපය: ලෙඩහනයේ උද්ඝෝෂණයක් අතරතුර)

“විපක්ෂයේ සමහර කණ්ඩායම් යෝජනා කරන පරිදි අප අනුගමනය කරන මේ පිළිවෙත නවතා දැමුවොත් සිදුවන්නේ කුමක්ද? එසේත් නැතිනම් මේ පිළිවෙතට බාධා කොට කඩාකප්පල් කර දැමුවොත් සිදු වන්නේ කුමක්ද? ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහාය ඇතිව සිදු කරන ප්‍රතිසංස්කරණ මාලාව නවතිනවා. එහෙම වුණොත් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ මෙහෙයුම ඇණහිටිනවා. විශ්වාසය පලඳු වී විදේශ විනිමය දේශීය බැංකු පද්ධතියට ගලා ඒම නතර වෙනවා. විදේශ විනිමය හිඟ වීමත් සමඟම අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ හිඟ වෙනවා. විදුලි බල කප්පාදුව, ඉන්ධන හිඟය යළිත් ඇති

වෙනවා. බඩු මිලත්, උද්ධමනයන් නිතා ගන්නට බැරි කරමට ඉහළ නැංවෙනවා.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහන මාර්තු මාසයේ අනුමත වූ දා සිට අපට යළි ලැබෙන්නට පටන් ගත් විදේශීය මූල්‍ය ආදායම් නැවතෙනවා. යළිත් පොලී අනුපාත ඉහළ දමමින් දේශීය වෙළඳපොලෙන් තව තව ණය ගැනීමට රජයට සිද්ධ වෙනවා.

එහෙම වුණොත් අපි නැවතත් ආර්ථික අපායට ලිස්සා ඇද වැටෙනවා. අපේ ආර්ථිකය යළි කෙළින් කරන්න බැරි අන්දමට පිලි පනිනවා. මතක තියාගන්න. ආපහු එහෙම වුණොත් ශ්‍රී ලංකාව බේරා ගැනීමට ලෝකයේ කිසිවෙකු ඉදිරිපත් වෙන්නේ නැහැ. අපේ බාහිර ණය නිමියන් වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල ඇතුළු සියලු පාර්ශවයන් අප ගැන තබා ඇති විශ්වාසය කඩවෙනවා. අපිට උරුම වෙන්නේ ලෙබනනය වැනි රටකට අත්පත් වූ අවාසනාවන්ත තත්ත්වයයි.”

- ජනාධිපති රනිල් වික්‍රමසිංහ, 2023 නොවැම්බර් 13 දින අයවැය කතාවේ දී...

වසර ගණනාවකට පෙර සිටම ලෙබනන ආර්ථිකය බිඳවැටීමේ අද්දර සිටියේය. ගෝලීය අර්බුදය දිග හැරෙන විට එහි මූල්‍ය තත්වය සැලකිය යුතු පිරිහීමකට මුහුණ දුන්නේය. 2020 මාර්තු මාසයේදී, ලෙබනනය එහි ආර්ථික පසුබෑමේ තීරණාත්මක සන්ධිස්ථානයක් සනිටුහන් කරමින් විදේශ ණය පැහැර හැරීය. මෙම පැහැර හැරීම හුදකලා සිදුවීමක් නොව, නිදන්ගත දේශපාලන අස්ථාවරත්වය, පුළුල්ව පැතිරී දූෂණය, බැංකු අර්බුදයක් සහ වසංගතයේ දරුණු බලපෑම ඇතුළු සාධක එකතුවක ප්‍රතිඵලයකි. මෙම මූලිකාංග එක්ව ලෙබනනය එහි ඉතිහාසයේ දරුණුතම ආර්ථික අර්බුදයකට ඇද දැමීය.

සිරියාවට සහ ඊශ්‍රායලයට මායිම්ව පිහිටි බටහිර ආසියාවේ රටක් වන ලෙබනනයේ ජනගහනය ලක්ෂ 68කි. ජනගහනයෙන් බහුතරය අරාබි වන අතර විශාලතම ජනවාර්ගික කණ්ඩායම් ලෙබනන් (43%), සිරියානු (30%) සහ පලස්තීන (14%) වේ. ලෙබනනයේ නිල භාෂාව අරාබි වේ. ප්‍රංශ සහ ඉංග්‍රීසි ද බහුලව කතා කරයි. ලෙබනනය වර්ග කිලෝ මීටර් 10,500ක පමණ විශාලත්වයක් සහිත කුඩා රටකි.

ලෙබනනය පුරාණ කාලයේ සිට පොහොසත් ඉතිහාසයක් ඇති රටකි. විවිධ ශිෂ්ටාචාරයන් විසින් එය නිවහන කරගන්නා ලදී. දහසයවන සියවසේ සිට 20වන සියවස දක්වා ඔටෝමාන් අධිරාජ්‍යයට අයත් වූ ලෙබනනය පළමු ලෝක යුද සමයේ ඔටෝමාන් අධිරාජ්‍යය බිඳවැටීමෙන් පසු, ප්‍රංශ භාලනයට යටත් වූ අතර, 1943දී නිදහස ලබා ගත්තේය.

ලෙබනනයේ තිබෙන්නේ ආගමික කණ්ඩායම් අතර බලය බෙදී යන ක්‍රමයකි. 1975 - 1990 අතර සිවිල් යුද්ධයෙන් පසු ස්ථාපිත දේශපාලන ක්‍රමය අනුව, ලෙබනනයේ ජනාධිපතිවරයා සෑම විටම මැරොනයිට් ක්‍රිස්තියානියෙකු විය යුතුය, අගමැති සෑමවිටම සුන්නි මුස්ලිම්වරයෙකු විය යුතුය. පාර්ලිමේන්තුවේ කථානායක සෑම විටම ෂියා මුස්ලිම්වරයෙකු විය යුතුය. අනෙකුත් රජයේ තනතුරු ද ආගමික වශයෙන් බෙදී ඇති අතර, මැරොනයිට්, සුන්නි, ෂියා, ඩිරූස් සහ වෙනත් කණ්ඩායම් සඳහා කෝටා ඇත.

ලෙබනනයේ ආර්ථිකය අර්බුදයට පෙර කාලය තුළදී ශක්තිමත් විය. සේවා අංශ, විශේෂයෙන් බැංකු සහ සංචාරක කර්මාන්තය ශක්තිමත් විය. ලෙබනනය කලාපීය මූල්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස උපායමාර්ගික ස්ථානයක පිහිටා තිබිණි. ගුණාත්මක අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය සේවා සඳහා රටට කීර්තියක් තිබිණි. විදේශ ශ්‍රමිකයන්ගෙන් ලැබෙන ආදායම්, කෘෂිකර්මාන්තය, සැහැල්ලු නිෂ්පාදන, දේපල වෙළඳාම්, ප්‍රති අපනයනය සහ අධ්‍යාපනය ලෙබනනයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අතිරේක කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය.

ලෙබනනයේ ආර්ථික අර්බුදය 2006 ලෙබනන් යුද්ධය සහ 2011 සිරියානු සිවිල් යුද්ධය, කලාපීය අස්ථාවරත්වය, කොවිඩ් අධි වසංගතය වැනි සාධක රාශියක් විසින් නිර්මාණය කරන ලද සංකීර්ණ ගැටලුවකි. ඒ සඳහා ප්‍රධාන හේතු කීපයක් පහත දැක්වේ:

ණය ගොඩගැසීම: ලෙබනනයට මූල්‍ය අවහාවිතයේ දිගු ඉතිහාසයක් ඇත, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට අනුව ණය අනුපාතය ඉතා ඉහළ අගයකි. වසර ගණනාවක් පුරා, රජය සිය වියදම් සඳහා මූල්‍යමය වශයෙන් විශාල වශයෙන් ණය ලබාගෙන ඇති අතර, එය දරාගත නොහැකි ණය බරකට හේතු විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට (IMF) අනුව 2022දී ලෙබනනයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය අනුව ණය අනුපාතය 283.2% කි. මෙය

ලෝකයේ ඉහළම ප්‍රතිශතයකි. මෙය 2027 වන විට 340%ට ඉහළ යනු ඇතැයි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල අනුමාන කරයි.

අඩුවෙමින් පවතින ප්‍රේෂණ: ලෙබනන් විදේශිකයන්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රේෂණ තීරණාත්මක විදේශ විනිමය ප්‍රභවයක් විය. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රේෂණ මැන වසරවලදී පහත වැටී ඇති අතර එය ලෙබනන් ආර්ථිකයට තවත් පීඩනයක් එල්ල කරයි. එම තත්වයට හේතු වූයේ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය, 2019 සිට ලෙබනන් පවුමේ අගය පහත වැටීම, ලංකාවේ තිබෙන උණ්ඩියල් ක්‍රමය වැනි නීති විරෝධී මුදල් හුවමාරු ක්‍රම ආදියයි.

ලෙබනන් පවුමට මුක්තු ගැසීම: ලෙබනනයේ මුදල් ඒකකය වන ලෙබනන් පවුම 1993 සිට ස්ථාවර විනිමය අනුපාතයකට අනුව එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සම්බන්ධ කර ඇත. මෙය අතීතයේදී ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමට උපකාරී වූ නමුදු ඒ හේතුවෙන් රටට බාහිර කම්පනවලට හැඩගැසීමට අපහසු වී තිබේ. මෙය 2022 දක්වා ශ්‍රී ලංකාව ද මුහුණ දුන් තත්වයකි.

2020 බිරූට් වරාය පිපිරීම: 2020 අගෝස්තු මාසයේදී බිරූට් වරායේ සිදුවූ දැවැන්ත පිපිරීමෙන් ඩොලර් බිලියන ගණනක හානියක් සිදු වූ අතර රටේ ආර්ථික ගැටලු එමගින් තීව්‍ර විය.

ලෙබනනයේ ආර්ථික අස්ථාවරත්වයේ පරිපූර්ණ කුණාටුවක් නිර්මාණය කිරීමට මෙම සාධක දායක විය. අර්බුදය දැඩි විදේශ විනිමය හිඟයකට, ලෙබනන් පවුමේ තියුණු අවප්‍රමාණයකට සහ ඉහළ උද්ධමනයකට හේතු වී තිබේ. මේ නිසා බොහෝ ලෙබනන් වැසියන්ට ආහාර, බෙහෙත් වැනි මූලික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට අපහසු වී තිබේ.

අර්බුදයේ විශේෂිත ආර්ථික බලපෑම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ:

මුදල් අවප්‍රමාණය: 2019 වසරේ සිට ලෙබනන් පවුමට එහි වටිනාකමෙන් 90%කට වඩා අහිමි වී ඇත. එය හේතුවෙන් ආනයනික භාණ්ඩ මිල අධික වී ඇති අතර, ව්‍යාපාරවලට ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන අපනයනය කිරීම ද දුෂ්කර වී ඇත.

උද්ධමනය: ලෙබනනයේ උද්ධමනය ඉහළ ගොස් ඇති අතර, 2021දී 200% ඉක්මවීය. උද්ධමනය නිසා ලෙබනන් ජනතාවට ආහාර, නිවාස සහ ප්‍රවාහනය වැනි මූලික අවශ්‍යතා දරා ගැනීමට අපහසු වී ඇත.

දරිද්‍රතාව: ලෙබනනයේ දරිද්‍රතා අනුපාතය 80%කට වඩා වැඩි වී ඇත. මෙයින් අදහස් කරන්නේ ලෙබනන් ජනතාවගෙන් 80%කට වැඩි ප්‍රමාණයක් දැන් දරිද්‍රතා රේඛාවට පහළින් ජීවත් වන බවයි.

විරැකියාව: ලෙබනනයේ විරැකියා අනුපාතය ද තියුණු ලෙස වැඩි වී ඇති අතර එය 25% ඉක්මවා ඇත. මෙයට හේතුව ආර්ථික අර්බුදය නිසා බොහෝ ව්‍යාපාර වැසී යාමයි.

ව්‍යාපාර වසා දැමීම්: ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් බොහෝ ව්‍යාපාර වසා දමා ඇත. මක්නිසාද යත් අර්බුදකාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් ව්‍යාපාර ලාභදායී ලෙස පවත්වාගෙන යාම දුෂ්කර වීමයි.

රට හැර යාම: බොහෝ දක්ෂ ලෙබනන් ශ්‍රමිකයන් වඩා හොඳ අවස්ථා සොයමින් වෙනත් රටවලට සංක්‍රමණය වී ඇත. මෙය ලෙබනනයේ බුද්ධිගලනයකට තුඩුදී ඇති අතර එමඟින් රට අර්බුදයෙන් ගොඩ ඒම වඩාත් දුෂ්කර කර ඇත.

ලෙබනනයේ 2022 පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය රටේ දේශපාලන පරිසරයේ සැලකිය යුතු වෙනසක් ඇති කළේය. සමීර් ගේජියාගේ නායකත්වයෙන් යුත් ලෙබනන් බලය නම් ක්‍රිස්තියානි දේශපාලන පක්ෂය ආසන 19ක් දිනාගනිමින් පාර්ලිමේන්තුවේ විශාලතම පක්ෂය බවට පත් වූ අතර හිටපු පාලකයන් වූ හිස්බුල්ලා සහ එම පක්ෂයේ හවුල්කරුවන් හට ඔවුන්ගේ බහුතරය අහිමි විය. මෙම ප්‍රතිඵලය ආර්ථික අර්බුදය සහ දේශපාලන දූෂණය සම්බන්ධයෙන් ලෙබනන් පුරවැසියන් අතර වැඩෙන අතෘප්තිය පිළිබිඹු කරයි. හිස්බුල්ලා යනු ෂියා මුස්ලිම් දේශපාලන පක්ෂයක් සහ සටන්කාමී කණ්ඩායමකි. 1982දී ලෙබනන් සිවිල් යුද්ධයේදී ආරම්භ කරන ලද එහි අරමුණ වන්නේ, ලෙබනනයේ ඉස්ලාමීය ජනරජයක් පිහිටුවීම, ඊශ්‍රායල ආක්‍රමණයෙන් ෂියා මුස්ලිම්වරුන් නිදහස් කිරීම සහ ඊශ්‍රායල ආක්‍රමණයට එරෙහිව ලෙබනනය ආරක්ෂා කිරීමයි. එය එක්සත් ජනපදය, යුරෝපා සංගමය සහ ඊශ්‍රායලය විසින් ත්‍රස්තවාදී සංවිධානයක් ලෙස සැලකේ. හිස්බුල්ලා යනු සටන්කරුවන් 100,000ක් සහ ලෙබනන් පාර්ලිමේන්තුවේ ආසන 12ක් සහිත බලවත් සංවිධානයකි. එය ලෙබනන් දේශපාලනයේ සහ මැද පෙරදිග සැලකිය යුතු බලවේගයක් ලෙස පවතී. හිස්බුල්ලා බලය අහිමි වීම ලෙබනනයේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය ඉරානයෙන් බැහැරව බටහිර හා අරාබි ගල්ෆ් රාජ්‍යයන් දෙසට මාරු වීමට හේතු විය.

ලෙබනන් රජය අර්බුදය විසඳීම සඳහා ආර්ථික කප්පාදු පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ජාත්‍යන්තර සංවිධානවලින් මූල්‍ය ආධාර ලබා ගැනීම වැනි පියවර කිහිපයක් ගෙන තිබේ. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථික පරිහානියේ රැළ වැළැක්වීමට මෙම පියවර ප්‍රමාණවත් නොවේ.

2022 මැයි මාසයේදී, ලෙබනනය සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සිව් අවුරුදු විස්තීරණ අරමුදල් පහසුකම් (EFF) වැඩසටහනකට එකඟ විය. සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවරත්වය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම, තිරසාර වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පාලනය සහ විනිවිදභාවය ශක්තිමත් කිරීම මෙම වැඩසටහනේ අරමුණයි. කෙසේ වෙතත්, දේශපාලන අස්ථාවරත්වය, සමාජ අසහනය සහ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සම්මුතියක් නොමැතිකම ඇතුළු අභියෝග හේතුවෙන් එය ක්‍රියාත්මක වූයේ නැත.

IMF විධායක මණ්ඩලය 2022 සැප්තැම්බර් මාසයේදී EFF වැඩසටහන අනුමත කළ මුත්, ඒ සඳහා කොන්දේසි ගණනාවක් පනවන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව විසින් පුළුල් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සැලැස්මක් අනුමත කිරීම, අයවැය හිඟය අඩු කිරීම සඳහා මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම, නව මහ බැංකු නීතියක් සම්මත කිරීම සහ බැංකු අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ආරම්භ කිරීම ඇතුළු පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග ලෙබනන් බලධාරීන් විසින් ගත යුතුව තිබිණි.

ලෙබනන් බලධාරීන් පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග සපුරාලීමට අපොහොසත් වූ බැවින්, EFF වැඩසටහන කිසි විටෙකත් ක්‍රියාත්මක නොවීය. නරක අතට හැරෙන ආර්ථික අර්බුදය විසඳීම සඳහා හදිසි ප්‍රතිසංස්කරණවල වැදගත්කම අවධාරණය කරමින් IMF සංවිධානය විසඳුමක් සෙවීම සඳහා ලෙබනනය සමඟ දිගටම සම්බන්ධව සිටී.

මේ වන විටත් ලෙබනනයේ ඉන්ධන, විදුලිය, ඖෂධ සහ පාන් ඇතුළු අත්‍යාවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවාවල අඩාල වීමක් සිදු වී ඇත. මෙම හිඟයන් ලෙබනන් පුරවැසියන්ගේ දෛනික ජීවිතයට දැඩි ලෙස බලපා ඇති අතර, දිගු පෝලිම්, සලාක සහ අහස උසට නැඟෙන මිල ගණන් දරා ගැනීමට ඔවුන්ට සිදු වී ඇත. පුරවැසියන් කෝපය සහ කලකිරීම ප්‍රකාශ කරන අතර ආර්ථික කැළඹීම විරෝධතා රැළුම් සහ සමාජ නොසන්සුන්තාවක් ද ඇති කර තිබේ.

ලෙබනන් ආණ්ඩුව, වැඩෙන පීඩනයට සහ අඩුවෙමින් පවතින විදේශ සංචිත සැපයුමකට මුහුණ දෙමින්, අර්බුදය ඵලදායී ලෙස විසඳීමට උත්සාහ කර ඇත. ඉන්ධන සහ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ සඳහා සහනාධාර වැනි සමහර ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කර ඇති අතර, මෙම උත්සාහයන් ජනගහනයේ දුක් වේදනා සමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවන බව ඔප්පු වී ඇත.

ලෙබනන් ආර්ථිකයේ අනාගතය අවිනිශ්චිතය. රට යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා දිගු හා දුෂ්කර මාවතක යාමට සිදු වේ.

ලෙබනනයේ ඒක පුද්ගල ආදායම වැටුණ හැටි.

වසර	ඒක පුද්ගල ආදායම (ඩොලර්)
2019	\$12,000
2020	\$5,000
2021	\$4,000
2022	\$3,500
2023 (තක්සේරුව)	\$3,500

වත්මන් තත්වය: 2024 ජූලි වන විට ද, ලෙබනනයේ ආර්ථික අර්බුදය දරුණු තත්වයක පවතී. විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර කිරීම සහ උද්ධමනය අඩු කිරීම සම්බන්ධයෙන් යම් ප්‍රගතියක් ඇත. උද්ධමනය 40% ආසන්නයට අඩු වී ඇත. ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අසමත් වීම හේතුවෙන් ප්‍රකෘතිමත් වීම ප්‍රමාද කෙරේ. සමාජ හා ආර්ථික පීඩාවන් උග්‍ර වී ඇත. බැංකු තැන්පතු හිමියන්ට ඒවා ලබාගත නොහැකිය. බැංකු පද්ධතිය අඩපණ වී ඇත. නීති විරෝධී මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සහ අවිධිමත් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වැඩි වී ඇත. විදුලිය, මහජන සෞඛ්‍යය සහ අධ්‍යාපනය වැනි මූලික සේවාවන් දැඩි ලෙස කඩාකප්පල් වී ඇති අතර සමාජ ආධාර වැඩසටහන් සහ රාජ්‍ය ආයෝජන බොහෝ දුරට බිඳ වැටී ඇත. මීට අමතරව, ගාසා තීරයේ ගැටුම, සරණාගත අර්බුදය සහ ලෙබනනයේ දකුණු දේශසීමා ගැටුම් ඇතුළු භූ දේශපාලනික ආතතීන් තත්වය තීව්‍ර කර ඇත. ලෙබනනයේ ආර්ථිකය තිරසාර ලෙස ප්‍රකෘතිමත් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ අත්‍යවශ්‍ය බව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) අවධාරණය කරයි.

මහින්ද වින්තනය වැනි ජෙරොන්වාදය සහ ආර්ජන්ටිනාවේ නිමක් නැති අර්බුදය

(ඡායාරූපය: ආර්ජන්ටිනාව 2022දී පාපන්දු ලෝක කුසලානය දිනාගන්නාය.)

ආර්ජන්ටිනාව යනු දකුණු ඇමරිකාවේ දකුණු කොටසේ පිහිටි විශාල රටකි. එය ලෝකයේ අටවන විශාලතම රට වන අතර දකුණු ඇමරිකාවේ දෙවන විශාලතම රට වේ. ආර්ජන්ටිනාවේ ප්‍රධාන අපනයන මූලික වශයෙන් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සහ ඩිලිවර් ට්‍රක් රථ වේ. සංචාරක ඇතුළු සේවා ද ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයකි. ආර්ජන්ටිනාවේ ජනගහනය 2023දී මිලියන 47.3ක් පමණ වනු ඇතැයි ගණන් බලා ඇත. ආර්ජන්ටිනානුවන් බහුතරය යුරෝපීය සම්භවයක් ඇති, මූලික වශයෙන් ඉතාලි සහ ස්පාඤ්ඤ ජාතිකයෝ වෙති. සැලකිය යුතු මෙස්ට්ටිසෝ (මිශ්‍ර යුරෝපීය සහ ආදිවාසී) සහ ආදිවාසී ජනගහනයක් ද ඇත. ආර්ජන්ටිනාවේ නිල භාෂාව ස්පාඤ්ඤ වේ.

2023 ආර්ථනීතිකවේ ජනාධිපතිවරණයේදී 56%ක ඡන්ද ප්‍රතිශතයක් ලබා ගනිමින් අන්ත දක්ෂිණාශික ලිබර්ටියන් ආර්ථික විද්‍යාඥයෙකු වන හබියර් මිලේ (Javier Milei - Freedom Advances Party - La Libertad Avanza) ජයග්‍රහණය කළේය. ඔහුගේ ජයග්‍රහණය ආර්ථනීතිකවේ දේශපාලනයේ සැලකිය යුතු වෙනසක් සනිටුහන් කරයි. එය සම්ප්‍රදායික පෙරොන්වාදී සහ ප්‍රධාන පක්ෂවල ආධිපත්‍යයට අභියෝග කරයි. මිලේගේ ජයග්‍රහණයට හේතු විය හැක්කේ, ඔහුගේ ක්‍රම විරෝධී වාගාඩම්බර, රටේ අධික උද්ධමනය, ආර්ථික දුක්ඛිතභාවය සහ දේශපාලන දූෂණය සමඟ ඡන්දදායකයින්ගේ කලකිරීම් පදනම් කරගෙන ඡන්දප්‍රිය වීමට ඔහු සමත් වීමය. මහ බැංකුව අහෝසි කිරීම සහ රන් සම්මතයක් අනුගමනය කිරීම ඇතුළු ඔහුගේ සම්ප්‍රදායික නොවන යෝජනා රැඩිකල් වෙනසක් අපේක්ෂා කරන ඡන්දදායකයින් කොටසක් අතර ඡන්දප්‍රිය විය.

මිලේට පෙර ආර්ථනීතික රාජ්‍ය නායකයා වූයේ ජනාධිපති Alberto Fernández (Frente de Todos) ය. ආර්ථනීතිකවේ පාර්ලිමේන්තුවේ දේශපාලන බල කුලනය Frente de Todos ට පක්ෂව පවතී. ප්‍රධාන විපක්ෂය වන්නේ Juntos por el Cambio පක්ෂයයි. මේ පක්ෂ දෙකම මිලේට සහාය නොදක්වති.

පාලක පක්ෂය වන Frente de Todos, මිලේ යනු දුප්පතුන්ට සහ කම්කරු පන්තියට හානි කරන “දක්ෂිණාශික අන්තවාදියෙකු” බවට චෝදනා කර ඇත. මහ බැංකුව අහෝසි කර රන් ප්‍රමිතියක් අනුගමනය කිරීමේ ඔහුගේ යෝජනා ද ආර්ථනීතිකවේ ආර්ථිකයට විනාශකාරී වනු ඇති බව පවසමින් ඔවුහු මිලේ විවේචනය කරති.

ප්‍රධාන විරුද්ධ පක්ෂය වන Juntos por el Cambio (Together for Change) ද මිලේ යනු බලය ලබාගැනීමට පමණක් උනන්දු “ඡන්දප්‍රියවාදියකු” බවට චෝදනා කර ඇත. රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් පෞද්ගලීකරණය කිරීමටත් බදු ඉවත් කිරීමටත් ඔහු විසින් කරන ලද යෝජනා රටට අහිතකර බව ඔවුහු පවසති.

හබියර් මිලේ යනු ආර්ථනීතිකවේ සාපේක්ෂව අළුත් ලිබර්ටේරියන් දේශපාලන පක්ෂයක් වන La Libertad Avanza (Freedom Advances) පක්ෂයේ නායකයායි. මිලේගේ ප්‍රතිපත්ති පදනම් වී ඇත්තේ පුද්ගල නිදහස, සීමිත රාජ්‍ය මැදිහත්වීම සහ නිදහස් වෙළඳපොළ මූලධර්ම මතය. ඔහු ආන්දෝලනාත්මක ප්‍රතිපත්ති ගණනාවක් යෝජනා කර ඇත. ඒවා අතර

වැදගත් කීපයක් මෙසේය:

- මහ බැංකුව අහෝසි කර රන් ප්‍රමිතියක් ඇති කර ගැනීම
- රජය සතු සියලුම ව්‍යවසායන් පෞද්ගලීකරණය කිරීම
- එක් නිශ්චිත බද්දක් හැර අනෙකුත් සියලුම බදු ඉවත් කිරීම

ආර්ථනීතිමයව ආර්ථිකය පවතින්නේ දරුණු අර්බුදයකය. රට ඉහළ උද්ධමනයකට, දුර්වල මුදල් ඒකකයකට සහ වැඩෙන ණය බරකට මුහුණදී සිටී. කොවිඩ්-19 අධි වසංගතය තත්වය හේතුවෙන් ආර්ථිකය වඩාත් නරක අතට හැරී ඇති අතර, ආර්ථික අවපාතය හේතුවෙන් විරැකියාව වැඩි වී ඇත.

ආර්ථනීතිමයව පෙසෝ විනිමයේ වටිනාකම පසුගිය වසර තුළ එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව 50%කට වඩා අඩු විය. මෙමගින් ආනයන හාණ්ඩ මිල අධික වී ඇති අතර උද්ධමනය ඉහළ ගොස් ඇත.

ආර්ථනීතිමයව ණය බර ද වර්ධනය වේ. විදේශ ණය හිමියන්ට ඩොලර් බිලියන 400කට වඩා ණය ගෙවීමට තිබේ. අධික ණය බර නිසා රජයට අධ්‍යාපනය සහ සෞඛ්‍ය සේවා වැනි අත්‍යවශ්‍ය සේවා සඳහා ආයෝජනය කිරීම දුෂ්කරය.

ආර්ථනීතිමය රජය රාජ්‍ය වියදම් කප්පාදු කිරීම සහ බදු වැඩිකිරීම් ඇතුළු සකසුරුවම් පියවර ගණනාවක් ක්‍රියාවට නංවා ඇත. රජය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සමඟ සිය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා ගිවිසුමක් ද සාකච්ඡා කර ඇත.

ආර්ථනීතිමයව දේශපාලනය පෙරොන්වාදය නම් දේශපාලන මතවාදය සමඟ සමීපව සම්බන්ධ වේ. පෙරොන්වාදය යනු 1940 ගණන්වල ආර්ථනීතිමයව මතු වූ දේශපාලන මතවාදයකි. එය නම් කර ඇත්තේ 1946 සිට 1955 දක්වා සහ නැවතත් 1973 සිට 1974 දක්වා ආර්ථනීතිමයව ජනාධිපති ලෙස සේවය කළ ජුවාන් පෙරොන්ගේ නමිනි. පෙරොන්වාදය යනු සංකීර්ණ සහ බහුවිධ මතවාදයකි, නමුත් එය සාමාන්‍යයෙන් සංලක්ෂිත වන්නේ සමාජ සාධාරණත්වය, ආර්ථික ජාතිකවාදය සහ දේශපාලන ජනතාවාදය යන මූලික කරුණුවලිනි. දැන් කිසිදු ප්‍රධාන දේශපාලන බලවේගයක් පෙරොන්වාදයට නිල වශයෙන් සහාය නොදැක්වුවද, එම දෘෂ්ටිවාදයට තවමත් ඉතා ශක්තිමත් දේශපාලන පදනමක් ඇත.

පෙරොන්වාදය ආර්ඡන්ටිනාවේ ආර්ථිකයට මිශ්‍ර බලපෑමක් ඇති කර ඇත. එහි ප්‍රතිපත්ති ඔස්සේ සමාජ සාධාරණත්වය සහ ආර්ථික වර්ධනයේ වැඩිදියුණු කිරීම් වැනි ධනාත්මක ප්‍රතිඵල අත්කර ගෙන ඇති අතර, ඒවා ඉහළ උද්ධමනය, ආර්ථික අස්ථාවරත්වය සහ දූෂණය ඇතුළු සැලකිය යුතු අභියෝගවලට ද හේතු වී ඇත. මෙම අභියෝග සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රවේශමෙන් ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම් සිදුකිරීම සහ තිරසාර ආර්ථික භාවිතයන් සඳහා කැපවීමක් අවශ්‍ය වේ.

ආර්ඡන්ටිනාවට ණය ගෙවීම පැහැර හැරීමේ දීර්ඝ ඉතිහාසයක් ඇත, 1816දී නිදහස ලැබීමෙන් පසු නව වතාවක් ආර්ඡන්ටිනාව ණය පැහැර හැර ඇත. මෙම පැහැර හැරීම් සිදු වී ඇත්තේ සාධක රැසක එකතුවක් නිසා ය.

වැරදි ආර්ථික කළමනාකරණය: අධික වියදම්, මූල්‍ය හිඟය සහ විනිමය අවප්‍රමාණය වීම වැනි දුර්වල ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති බොහෝ විට ආර්ඡන්ටිනාවට තම ණය ආපසු ගෙවීමට නොහැකි වීමට හේතු වී ඇත.

දේශපාලන අස්ථාවරත්වය: දේශපාලන අස්ථාවරත්වය සහ රජයේ නිරන්තර වෙනස්කම් ආයෝජකයින්ට අවිනිශ්චිත සහ අවදානම් සහිත පරිසරයක් නිර්මාණය කර ඇති අතර, ආර්ඡන්ටිනාවට විදේශ ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සහ එහි ණය කළමනාකරණය කිරීමට අපහසු වේ.

බාහිර කම්පන: ආර්ඡන්ටිනාවේ ආර්ථිකය ගෝලීය ආර්ථික අර්බුද, භාණ්ඩ මිලෙහි උච්චාවචනයන් සහ ස්වාභාවික විපත් වැනි බාහිර කම්පනවලට ගොදුරු විය හැකිය. මෙම කම්පන බොහෝ විට රටේ ආර්ථික ගැටලු උග්‍ර කර ඇති අතර එහි ණය ආපසු ගෙවීමට අපහසු වී ඇත.

ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම: අඩු පොලී අනුපාත හෝ දිගු ආපසු ගෙවීමේ කාල සීමාවන් සාකච්ඡා කිරීමෙන් ආර්ඡන්ටිනාව එහි ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කරගෙන ඇත. මෙය තාවකාලික සහනයක් වුවද, දිගුකාලීනව සමස්ත ණය බර වැඩි විය.

පහත දැක්වෙන්නේ ආර්ඡන්ටිනාවේ ස්වෛරී ණය පැහැර හැරීම් නවය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයකි:

1. 1827: නිදහසින් වසර 11කට පසුව, දේශපාලන අස්ථාවරත්වය සහ ආර්ථික වැරදි කළමනාකරණය සමඟ පළමු පැහැර හැරීම් සිදු විය.

2. 1890: ව්‍යාප් වර්ධනය හා ආයෝජන හේතුවෙන් ආර්ථික අර්බුදයක් නිර්මාණය වූ බැවින්, 19වැනි සියවසේ අගභාගයේදී තවත් පැහැර හැරීමක් සිදු විය.
3. 1951: කුන්වන පැහැර හැරීම සිදු වූයේ දෙවන ලෝක යුද්ධයෙන් පසු දේශපාලන හා ආර්ථික කැළඹිලි සන්දර්භය තුළය.
4. 1976-1983: දිගුකාලීන හමුදා පාලනය සහ ආර්ථික වැරදි කළමනාකරණය පැහැර හැරීම් මාලාවකට සහ දරුණු ආර්ථික අර්බුදයකට මග පෑදීය.
5. 1989: අධි උද්ධමනය සහ ආර්ථික අස්ථාවරත්වය මැද තවත් පැහැර හැරීමක් සිදු වූ අතර, රටේ ගැඹුරින් මුල් බැසගත් ආර්ථික ගැටලු ඉස්මතු කළේය.
6. 2001: ගැඹුරු ආර්ථික අර්බුදයක් සහ සමාජ නොසන්සුන්තාවක් මගින් අවුල්වන ලද මෑත ඉතිහාසයේ දරුණුතම ණය පැහැර හැරීම සිදු විය.
7. 2005: 2001 පැහැර හැරීම සහ ණය බර අඩු කිරීම අරමුණු කර ගෙන සාකච්ඡා මගින් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමක් සිදු කරගත් අතර එය අර්ධ පැහැර හැරීමක් ලෙස සැලකේ.
8. 2014: ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයකට අකැමැති වූ ස්වෛරී බැඳුම්කර ආයෝජකයින් සමඟ නීතිමය ආරාධනා ලක් හේතුවෙන් තවත් පැහැර හැරීමක් සිදු වූ අතර, රටේ ණය කළමනාකරණය තවදුරටත් අවුල් විය.
9. 2019: ඩොලර් මිලියන 500ක බැඳුම්කරයක් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සම්බන්ධයෙන් ණයහිමියන් සමඟ එකඟතාවකට පැමිණීමට අපොහොසත් වීමෙන් තවත් ණය පැහැර හැරීමක් සිදු විය.

ආර්ථික විනාශයේ ණය පැහැර හැරීමේ ඉතිහාසය අනාගතයේදී එවැනි අර්බුද වළක්වා ගැනීම සඳහා හොඳ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති, දේශපාලන ස්ථාවරත්වය සහ වගකිවයුතු ණය කළමනාකරණයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි. ආර්ථික විනාශයට තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් සහ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා ආර්ථිකයේ යටත් පවතින ගැටලු විසඳීමට කටයුතු කිරීම තීරණාත්මක වනු ඇත.

2024 ජූලි වන විට තත්වය: 2008 වසරෙන් පසු ප්‍රථම වරට ප්‍රාථමික මූල්‍ය අතිරික්තයක් අත්පත් කර ගැනීමට නව රජය සමත් වී ඇති අතර, එය මුදල් නිකුත් කිරීම අඩු කිරීමට සහ උද්ධමනය මන්දගාමී කිරීමට උපකාරී විය. 2024 මැද භාගය වන විට රජය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 1.1%ක ප්‍රාථමික මූල්‍ය අතිරික්තයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත්, සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා නිවැරදි කිරීම ඉලක්ක කරගත් ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් 2024 පළමු කාර්තුවේදී ආර්ථික අවපාතය ගැඹුරු වූ අතර, මෙම වසර තුළදී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ 4%ක හැකිලීමක් සිදු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. උද්ධමනය, බලාපොරොත්තු වූවාට වඩා වේගයෙන් අඩු වුවද, 2024 සඳහා 140%ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. එය අතිශයින් ඉහළ මට්ටමක පවතී. මේ අතර, නව පරිපාලනය බලයට පත් වූ දා සිට ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත ඩොලර් බිලියන 9.5කින් වර්ධනය කරගෙන ඇත.

වාමාංශිකයන් ආණ්ඩු පිහිටුවාත් විසඳුම් නොලැබුණු ශ්‍රීක ආර්ථික අර්බුදය

(ජායාරූපය: සිරිසා සන්ධානයේ ඇලෙක්සිස් ටිසිප්‍රාස්)

ශ්‍රීසිය යුරෝපා සංගමයට අයත් රටකි. ශ්‍රී ලංකාවට වඩා මදක් ලොකු වර්ග කිලෝමීටර් 50,949ක භූමි ප්‍රමාණයක් හිමි ශ්‍රීසියේ ජනගහණය ලංකාවට වඩා බෙහෙවින් අඩුය. එනම් මිලියන 11.4කි. ශ්‍රීසිය ශ්‍රී ලංකාවට වඩා හාත්පසින් ම වෙනස් භූ දේශපාලනික කලාපයක පිහිටි රටක් වුවද, එරට සමාජ හා ආර්ථික වශයෙන් ලංකාවට යම් සමානත්වයක් ද තිබේ. ඒ රටත් ශ්‍රී ලංකාව මෙන්ම දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ කැදර ලෙස ණය ගනිමින්, ආපසු ගෙවන ආකාරය ගැන පවා නොසිතා ඒ ණයෙන් සුවපහසු ලෙස පැවතුණ රටකි. ගත් ණය ගෙවන්නටත් නැවත නැවත ණය ගන්නා ලදී. අවසානයේදී ශ්‍රීසියටත් ලංකාවට මෙන්ම ණය ගෙවාගන්නට බැරි තත්වයක් ඇති විය. ශ්‍රීසිය යුරෝ මූල්‍ය කලාපයට අයත් රටක් නිසා එය යුරෝවටත් දැවැන්ත ගැටලුවක් වූ බැවින් ශ්‍රීක ආර්ථිකය ගලවාගන්නට උපකාර කරන්නට යුරෝපා සංගමය

ඉදිරිපත් විය. ඒත්, එවැනි ගලවාගැනීමේ ණය ලැබෙන්නේ දැඩි කොන්දේසි මතයි. ශ්‍රී සියට ණය ගන්නට වෙන ක්‍රමයක් ද තිබුණේ නැත. එබැවින්, දැඩි ලෙස සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග ගන්නට සිදු විය. ඒවාට එරෙහිව දැවැන්ත විරෝධතා පැන නැගුණි. අවසානයේදී ගතානුගතික ධනෝත්චර දේශපාලන පක්ෂ ප්‍රතික්ෂේප වූ අතර රැඩිකල් වාමාංශික සිරිසා සන්ධානය නායකත්වය දෙන හවුල් ආණ්ඩුවක් බලයට පත් විය. එයින් කිසිදු වෙනසක් සිදු නොවූ අතර, එම ආණ්ඩුවට ද කරන්නට සිදු වුණේ දැඩි ලෙස ආර්ථිකය පාලනය කිරීම හා වියදම් සීමා කිරීමයි. ඊළඟ මැතිවරණයේදී ඔවුන් පරාජයට පත් වූ අතර 2019 හා 2023 මැතිවරණ ජය ගත්තේ මධ්‍ය දක්ෂිණාංශික ගතානුගතික පක්ෂයක් වන 'නව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයයි'.

තාක්ෂණිකව, ශ්‍රී සිය කිසිවිටෙක බංකොලොත්භාවය ප්‍රකාශ කළේ නැත. කෙසේ වෙතත්, එය 2015දී යුරෝ බිලියන 1.6ක් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට (IMF) ගෙවීම පැහැර හැරියාය. සංවර්ධිත රටක් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට ගෙවීමක් පැහැර හරින ලද පළමු අවස්ථාව මෙයයි. ශ්‍රී සිය සම්පූර්ණ බංකොලොත්භාවයකට වඩා ආසන්න බංකොලොත්භාවයකට හෝ ස්වෛරී ණය අර්බුදයකට මුහුණ දුන් රාජ්‍යයක් බව පැවසීම වඩාත් නිවැරදිය.

ශ්‍රී සිය ගොඩගන්නට විවිධ යුරෝපා බලධාරීන් හා මූල්‍ය ආයෝජකයන් 2015 සිට ලබාදුන් යුරෝ බිලියන 300කට අධික ණය කන්දරාව වසර 2060 පමණ වන තෙක් ශ්‍රී සිය ආපසු ගෙවිය යුතුය.

ශ්‍රී සියේ ආර්ථික අර්බුදයට අභ්‍යන්තර හා බාහිර හේතු රැසක් බලපා තිබේ.

අභ්‍යන්තර සාධක:

- අධික රාජ්‍ය වියදම්: ශ්‍රී සිය වසර ගණනාවක් තිස්සේ සැලකිය යුතු අයවැය හිඟයක් පවත්වා ගෙන ගිය අතර, බදු වශයෙන් එකතු කරන ලද මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් වියදම් කළේය. මෙය වේගයෙන් ණය ගොඩගැසීමට හේතු විය.
- දුර්වල ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති: ශ්‍රී සියේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති බොහෝ විට අකාර්යක්ෂම සහ තිරසාර නොවන ඒවා වූ අතර මන්දගාමී ආර්ථික වර්ධනයට සහ ඉහළ විරැකියාවට දායක විය.

- බදු පැහැර හැරීම: ශ්‍රීක ආර්ථිකයේ සැලකිය යුතු කොටසක් අවිධිමත් අංශය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ අතර, පුළුල්ව පැතිරුණු බදු පැහැර හැරීම් හේතුවෙන් රජයේ ආදායම අඩු විය.
- දූෂණය: ශ්‍රීක ආණ්ඩුව සහ රාජ්‍ය අංශය තුළ පැතිරුණු දූෂණය නිසා ණය අඩු කිරීමට හෝ ආර්ථිකයේ ආයෝජනය කිරීමට යොදා ගත හැකිව තිබූ අරමුදල් සීමා විය.
- යුරෝ කලාපයේ සාමාජිකත්වය: යුරෝ කලාපයට සම්බන්ධ වීම මූලින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගෙන දුන් අතර, එය ශ්‍රීසියේ මුදල් ඒකකය අවප්‍රමාණය කිරීමට සහ එහි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය පාලනය කිරීමට ඇති හැකියාව සීමා කළේය. මේ නිසා ආර්ථික කම්පනවලට හැඩගැසීමට සහ එහි ණය ආපසු ගෙවීමට අපහසු විය.

බාහිර සාධක:

- 2008 ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය: ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය ශ්‍රීසියේ දැඩි අවපාතයක් ඇති කළ අතර, එහි ආර්ථිකය තවදුරටත් දුර්වල කරමින් එහි ණය කළමනාකරණය කිරීම වඩාත් අපහසු විය.
- මූල්‍ය වෙළඳපොළ හැසිරීම්: මූල්‍ය ආයතන විසින් ශ්‍රීක බැඳුම්කර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළ ආකාරය හේතුවෙන් අර්බුදය උත්සන්න වූ අතර ශ්‍රීක ආණ්ඩුවට ණය ගැනීම සඳහා ඉහළ පොළියක් ගෙවීමට සිදු විය.
- ජාත්‍යන්තර සහයෝගය නොමැතිකම: මුලදී, යුරෝපා සංගමය සහ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර ආයතන ශ්‍රීසියට මූල්‍ය ආධාර සැපයූ නමුත්, මෙම සහයෝගය දැඩි කප්පාදු පියවරයන් සමඟ සම්බන්ධ විය. ඒ හේතුවෙන් සමාජ නොසන්සුන්තාව ඉහළ ගියේය.

ශ්‍රීක අර්බුදය එරට මෑත ඉතිහාසයත් සමඟ සම්බන්ධ බැවින් වැදගත් ඓතිහාසික සන්ධිස්ථාන කීපයක් ගැන අවබෝධය ද වැදගත් වේ.

- 1975 - නාමික ජනාධිපතිවරයකු සිටින පාර්ලිමේන්තු විධායකයක් සහිත ව්‍යවස්ථාවක් හඳුන්වා දීම
- 1980 - සංරක්ෂණවාදී කොන්ස්ටන්ටයින් කරමන්ලිස් ජනාධිපති ලෙස තේරී පත්වීම

- 1981 - ශ්‍රීසිය යුරෝපා සංගමයට එක්වීම හා ඇන්ඩ්‍රියස් පපැන්ඩ්‍රියෝගේ සමාජවාදී පක්ෂය මැතිවරණය ජයගැනීම
- 2008 - දිගින් දිගටම ණය ලබා ගනිමින්, ණය ගෙවීමට ද නැවත ණය ලබා ගනිමින් සිටි ශ්‍රීසිය දරුණු ණය අර්බුදයකට ගොදුරු වීම, රජය දැඩි සකසුරුවම් නීති හඳුන්වා දීම සහ ජීවන ප්‍රමිතීන් වේගයෙන් කඩාබිඳවැටීම. ඒවාට එරෙහිව රට පුරා විරෝධතා පැනනැගීම
- 2009 - ශ්‍රීක් රජයේ අයවැය පරතරය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 15.4% දක්වා ඉහළ යාම
- 2009 දෙසැම්බර් - ජාත්‍යන්තර ණය දර්ශක විසින් ශ්‍රීසියේ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පහළ දමන්නට පටන් ගැනීම
- 2010 - තවදුරටත් රාජ්‍ය වියදම් කපාහැරීම, විරෝධතා මැද ශ්‍රීසිය ණය ගෙවීමට අසමත් වනු ඇතැයි බිය හේතුවෙන් යුරෝපා මූල්‍ය කලාපය විසින් යුරෝ බිලියන 110ක ආර්ථිකය ගලවාගැනීමේ ණයක් අනුමත කිරීම. එහි කොන්දේසි ලෙස තවදුරටත් සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග යෝජනා කිරීම. වෘත්තීය සමිති මහා වැඩවර්ජනයක් කැඳවීම

වසර 2011දී එවකට ශ්‍රී ලංකාවේ බලයේ සිටි මහින්ද රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් ශ්‍රීක් බැඳුම්කරවල කරන ලද ආයෝජන හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවට දැවැන්ත පාඩුවක් සිදු වන්නේ ද මේ කාලයේ ය.

- 2011 ජූලි - රට පුරා විරෝධතා, වැඩ වර්ජන මැද යුරෝපා සංගමය යුරෝ බිලියන 109ක් වන ආර්ථිකය ගලවාගැනීමේ ණය ප්‍රදානය කිරීම. ඒ සමග දැඩි සකසුරුවම් කොන්දේසි පැනවීම. ප්‍රධාන ණය දර්ශක තුනම විසින් ශ්‍රීසිය ණය ගෙවීම පැහැරහැරීමේ අවදානම ඇති රටක් ලෙස ශ්‍රේණියෙන් පහළ දැමීම
- 2011 ඔක්තෝබර් - ශ්‍රීසිය තවදුරටත් සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන්නේ නම් ආර්ථිකය ගලවාගැනීම සඳහා දුන් ණයෙන් 50%ක් කපාහැරීමට යුරෝපා සංගමය යෝජනා කිරීම. අගමැති පපැන්ඩ්‍රියෝ ඒ පිළිබඳ ජනමතවිචාරණයක් යෝජනා කිරීම
- 2011 දෙසැම්බර් - විරෝධතා මැද අගමැති පපැන්ඩ්‍රියෝ ඉල්ලා අස් වීම. මහ බැංකුවේ හිටපු අධිපතිවරයකු වූ ලුකස් පැපඩිමෝස් අගමැති ධුරයට පත් වීම

- 2012 පෙබරවාරි - දරුණු වීදි සටන් මැද, යුරෝපා සංගමයේ ණය කොන්දේසිවලට අනුකූලව දැඩි සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට ශ්‍රීක් රජය තීරණය කිරීම
- 2012 මැයි - මහ මැතිවරණයෙන් වාමාංශික කොටස්වල බලය වර්ධනය වීම. කිසිදු පක්ෂයක් ආණ්ඩු සන්ධානයක් බිහිකරගැනීමට අසමත් වීම. නැවත මැතිවරණයක් පැවැත්වීමට ජනාධිපතිවරයා තීරණය කිරීම
- 2012 ජූනි - නව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නායක ඇන්ටෝනිස් සැමරාස් කලින් බලයේ සිට මේ වන විට තුන්වන තැනට වැටී සිටි සමාජවාදී පක්ෂය සහ තවත් කුඩා කණ්ඩායම් සමග සන්ධානගතව ආණ්ඩුවක් පිහිටුවීම. ආණ්ඩුවේ අරමුණ තවදුරටත් සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමයි.
- 2012 සැප්තැම්බර් - රජයේ සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ගවලට එරෙහිව වෘත්තීය සමිති පැය 24ක සමස්ත මහා වැඩවර්ජනයක් කැඳවද්දී පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරිපිට අරාජකවාදීන් රැළියක් පැවැත්වීම
- 2012 ඔක්තෝබර් - යුරෝපා සංගමයේ හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ආර්ථිකය ගලවා ගැනීමේ ණය වෙනුවෙන් ආණ්ඩුව තවදුරටත් සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම. ඒ අතර විශ්‍රාම වැටුප් කප්පාදුව සහ බදු ඉහළ නැංවීම ද තිබේ.
- 2013 ජනවාරි - විරැකියාව 26.8% දක්වා ඉහළ යමින් යුරෝපා සංගමයේ වැඩි ම විරැකියාව ඇති රට බවට ශ්‍රීසිය පත්වීම හා තරුණ විරැකියාව 60% දක්වා ඉහළ යාම
- 2013 ජූනි - මුදල් ඉතිරි කරගැනීම සඳහා ආණ්ඩුව රාජ්‍ය රූපවාහිනී හා ගුවන්විදුලි විකාශන සේවා වසාදැමීම
- 2013 අගෝස්තු - අළුත් රාජ්‍ය විකාශන සමාගමක් ආරම්භ කිරීම
- 2013 දෙසැම්බර් - ආර්ථිකය ගලවාගැනීමේ ණයවලින් නිදහස් වී, සය වසරක ආර්ථික අවපාතයෙන් පසු වර්ධනයක් අපේක්ෂාවෙන් අයවැය යෝජනාවලියක් සම්මත කරගැනීම
- 2014 පෙබරවාරි - විරැකියාව 28% දක්වා ඉහළ යාම

- 2014 මාර්තු - ණය කොන්දේසි සැපිරීම සඳහා නිදහස් වෙළඳපොළ පුළුල් කරන ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනාවලියක් පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කිරීම
- 2014 අප්‍රේල් - යුරෝ බිලියන අටක ආර්ථිකය ගලවාගැනීමේ ණය ශ්‍රීසියට ලබාදීමට යුරෝපා සංගම් මුදල් ඇමතිවරුන් එකඟ වීම. ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත් කරගැනීම සඳහා සිව් වාර්ෂික බැඳුම්කර හරහා ශ්‍රීසිය ඩොලර් බිලියන හතරක ණය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපොළෙන් ලබාගැනීම
- 2014 මැයි - සකසුරුවම් ක්‍රියාමාර්ගවලට එරෙහි රැඩිකල් වාමාංශික සිරිසා සන්ධානය 26.6%ක ඡන්ද ප්‍රතිශතයක් ලබාගනිමින් යුරෝපා සංගම් මැතිවරණය ජයගැනීම
- 2014 දෙසැම්බර් - නව ජනාධිපතිවරයකු පත්කරගැනීමට පාර්ලිමේන්තුව අසමත් වීම නිසා දේශපාලන අර්බුදයක් ඇති වීම. නියමිත කලට කලින් මහමැතිවරණය කැඳවීම
- 2015 ජනවාරි - සිරිසා සන්ධානයේ ඇලෙක්සිස් ටිසිප්‍රාස් මහ මැතිවරණය ජයගනිමින් අගමැති පදවියට පත් වීම. සිරිසා සහ ජාතික ස්වාධීනතා ශ්‍රීක් පක්ෂය එක්ව ආණ්ඩුවක් පිහිටුවීම

රැඩිකල් වාම සන්ධානය සිරිසා නම ලබන්නේ ශ්‍රීක් බසින් එන Synaspismós Rizospastikís Aristerás වචනවලිනුයි. එය සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්, ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදීන්, වාම ජනප්‍රියවාදීන්, හරිත වාමවාදීන්, මාඕවාදීන්, ට්‍රොස්කිවාදීන්, යුරෝ කොමියුනිස්ට්වාදීන් මෙන් ම යුරෝපා විරෝධීන් ආදීන්ගෙන් ද සමන්විත දේදුනු සන්ධානයකි. ඒ අතරින් විශාල ම කණ්ඩායමේ නායකයා වන ඇලෙක්සිස් සිප්‍රාස් සිරිසා පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු නායකයාය. සිරිසා පක්ෂය නිල වශයෙන් දියත් වූණේ 2004දීයි. 2012 වන විට එය රටේ ප්‍රධාන විපක්ෂය බවට පත් විය.

සිරිසා පක්ෂය තරමක් දුරට යුරෝපා විරෝධී පක්ෂයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. සිරිසා පක්ෂයට පිටින් ශ්‍රීසියේ ස්ටැලින්වාදී කොමියුනිස්ට් පක්ෂය ද ප්‍රබල පක්ෂයක් ලෙස තිබේ.

2015 ජනවාරි 25දා පැවති මහ මැතිවරණයේදී සිරිසා පක්ෂය ඡන්දවලින් 36.34%ක් ලබාගෙන ආසන 300ක් සහිත පාර්ලිමේන්තුවේ ආසන 149ක් දිනා

ගත්තාය. කලින් බලයේ සිටි අගමැති අන්තෝනියෝ සමරාස් නායකත්වය දුන් නව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂයට දිනා ගත හැකි වුණේ ආසන 76ක් පමණි.

සිරිසා පක්ෂය ජනප්‍රිය වුණේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරන කොන්දේසිවලට එරෙහි උද්ඝෝෂණ සමගයි. මැතිවරණ ජයග්‍රහණයෙන් පසු කතා කරමින් සිරිසා නායක ඇලෙක්සිස් සිප්‍රාස් පැවසුවේ ශ්‍රීසිය හා යුරෝපය සඳහා ඔහු “නව ශක්‍ය විසඳුමක්” ඉදිරිපත් කරන බවයි. යුරෝපා සංගමය, යුරෝපා මහබැංකුව හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල යන ත්‍රිත්වයේ ඇප කොන්දේසි ඔහුගේ දැඩි විරෝධයට ලක් විය.

2015 ජනවාරි මාසයේදී, වාමාංශික සිරිසා පක්ෂය විසින් ඇලෙක්සිස් සිප්‍රාස්ගේ රජයේ මුදල් අමාත්‍යවරයා ලෙස යානිස් වාරුෆාකිස් පත් කරන ලදී. ඔහුගේ ධුර කාලය තුළ, යුරෝපීය සංගමය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ යුරෝපීය මහ බැංකුව ඇතුළු ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ආයතන සමඟ ශ්‍රීසියේ ඇපදීමේ කොන්දේසි සාකච්ඡා කිරීම වාරුෆාකිස්ට පැවරිණි. ගැටුම්කාරී සාකච්ඡා විලාසය සඳහා ප්‍රසිද්ධ වාරුෆාකිස් එහි ණය හිමියන් විසින් ශ්‍රීසිය මත පනවන ලද කප්පාදු පියවර නිතර විවේචනය කළේය. ඔහු ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා දැඩි ලෙස පෙනී සිටි අතර තවදුරටත් කප්පාදු කිරීම ශ්‍රීක ආර්ථිකයට හානි කරනු ඇතැයි තර්ක කළේය. 2015 ජූලි මාසයේ පැවැත්වුණ ජාතික ජනමත විචාරණයකින් පසුව, යෝජිත ඇපදීමේ කොන්දේසි ශ්‍රීක මහජනතාව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද අතර, ඔහුගේ ප්‍රවේශය සඳහා අනෙකුත් රජයේ නිලධාරීන්ගේ සහයෝගය නොමැතිකම සඳහන් කරමින් වාරුෆාකිස් සිය තනතුරෙන් ඉල්ලා අස්විය.

- 2015 ජූනි - යුරෝපා මහ බැංකුව ශ්‍රීසියට දුන් හදිසි ආධාර අවසන් කරයි. ශ්‍රීසිය බැංකු වසා ප්‍රාග්ධන පාලනයක් පනවයි.
- 2015 ජූලි - යුරෝපා සංගමය විසින් ආර්ථිකය ගලවාගැනීම සඳහා දෙනු ලබන ණය පිළිබඳ පැවැත්වුණු ජනමතවිචාරණයේදී බහුතරය එයට එරෙහිව ඡන්දය ප්‍රකාශ කරති.
- 2015 අගෝස්තු - ශ්‍රීසිය හා එරටට ණය දෙන ආයතන යුරෝ බිලියන 86ක ආර්ථිකය ගලවාගැනීමේ ණයක් සඳහා එකඟ වෙති. රට බංකොලොත් වීම හා යුරෝ මූල්‍ය කලාපයෙන් ඉවත් කිරීම වළක්වාගැනීම සඳහා තවදුරටත් වියදම් කප්පාදු කරනු ලැබේ.

- 2016 මැයි - යුරෝපා මූල්‍ය කලාපයේ මුදල් ඇමතිවරු ශ්‍රීසියට යුරෝ බිලියන 10.3ක ණය ලබාදීමට එකඟ වෙති. එයින් කොටසක් අවශ්‍ය වන්නේ ජුලි මාසයේ ගෙවීමට තිබෙන ණය සඳහා ය. ඔවුහු ශ්‍රීසියට තවදුරටත් සහන ලබාදීමටත්, ණය ආපසු ගෙවීමට ඇති කාලය දීර්ඝ කිරීමටත් පොළී සීමා ලබාදීමටත් එකඟ වෙති.
- 2018 පෙබරවාරි - ශ්‍රී ලංකා ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනය ශ්‍රීසියේ ණය ශ්‍රේණි ඉහළ නංවයි. ආර්ථික වර්ධනය සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය එයට හේතුවයි.
- 2018 ජූනි - මැසිඩෝනියාවේ නිල නාමය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රීසිය හා මැසිඩෝනියාව අතර පැවති දඟක තුනක මතභේදය නිරාකරණය කරගැනීමට ශ්‍රීසිය ඓතිහාසික ගිවිසුමක් අත්සන් කරයි.

කෙසේ වෙතත්, 2019 මහ මැතිවරණයෙන් සිරිසා පක්ෂය පරාජය වී මධ්‍ය දක්ෂිණාංශික 'නව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය' ජයග්‍රහණය කරන අතර, 2023 මහ මැතිවරණය ජය ගන්නේ ද ඔවුන්මයි. සිරිසා පක්ෂය ප්‍රබලම විපක්ෂය ලෙස පවතී. මැතිවරණ ජය ගත් පසු අතර සිරිසා සන්ධානයේ පාලනය හේතුවෙන් ශ්‍රීසියේ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රමාද විය. එහෙත්, ඔවුහු පීඩාවට පත් ජනයා වෙනුවෙන් සමාජ සුබසාධන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කළහ.

2023දී 2.4%ක ප්‍රක්ෂේපිත වර්ධනයක් සමඟ ශ්‍රීසියේ ආර්ථික තත්ත්වය වැඩිදියුණු වීමේ ලකුණු පෙන්නුම් කළේය. රැකියා උත්පාදනය වැඩි වෙමින් විරැකියාව අඩුවෙමින් පවතී. යුරෝපා සංගම් අරමුදල් තීරණාත්මක ක්ෂේත්‍රවල ආයෝජන සඳහා සහාය වේ. කෙසේ වෙතත්, අභියෝග තවමත් පවතී. උද්ධමනය ඉහළ ය. බලශක්ති පිරිවැය වැඩිවීම ව්‍යාපාර සහ පාරිභෝගිකයින්ට බරකි. රජය ණය කළමනාකරණයේ ප්‍රගතියක් ලබා ඇති මුත්, එම හේතුවෙන් ආයෝජන හැකියාවන් සීමා වී තිබේ. සමස්තයක් වශයෙන්, ශ්‍රීසියේ ආර්ථික තත්ත්වය වැඩිදියුණු වෙමින් පවතින නමුත් බිඳෙනසුලූය. බාහිර කම්පනවලට ගොදුරු විය හැකි අතර තිරසාර වර්ධනයක් සඳහා තවදුරටත් ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය වේ.

වර්තමාන තත්ත්වය: 2023 දෙසැම්බරයේ සිට ශ්‍රීසියේ ආර්ථික තත්ත්වය ස්ථාවරත්වයේ සහ ක්‍රමයෙන් දියුණු වීමේ ලකුණු පෙන්නුම් කර ඇත. 2024 සහ 2025 ආර්ථික වර්ධනය 2.3%ක පමණ මට්ටමේ ස්ථාවරව පවතිනු

ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. උද්ධමනය ක්‍රමයෙන් පහත වැටෙනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති අතර, 2024දී 2.7% දක්වා සහ 2025දී 2% දක්වා ළඟා වේ යයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වගකීම් පවත්වා ගැනීම, තරගකාරීත්වය ඉහළ නැංවීම සහ ඉහළ උද්ධමනය ආමන්ත්‍රණය කිරීම ඇතුළු අභියෝග රැසක් පවතී. ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහ අඛණ්ඩ ප්‍රගතිය සහතික කිරීම සඳහා රජය මෙම කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි.

තෙල් තිබ්ලාත් දුප්පත් වුණ සමාජවාදී වෙනිසියුලාව

(වෙනිසියුලාවේ උද්ඝෝෂණයක් අතරතුර)

වෙනිසියුලාව සමාජවාදී රාජ්‍යයකි. වෙනිසියුලානු සමාජවාදයේ මූලික ලක්ෂණ වන්නේ ආර්ථිකයේ රාජ්‍ය පාලනය, පුළුල් සමාජ සුබසාධන වැඩසටහන්, අධිරාජ්‍ය විරෝධී වාගාවම්බර සහ විධායක බලය තුළ දේශපාලන බලය සංකේන්ද්‍රණය කිරීමයි; කෙසේ වෙතත්, එය ආර්ථික බිඳවැටීම, පුළුල්ව පැතිරුණු දූෂණය, දේශපාලන මර්දනය, සමාජ නොසන්සුන්තාව සහ මිලියන ගණනක් රට හැර යාමට තල්ලු කර ඇති මානුෂීය අර්බුදය ඇතුළු සැලකිය යුතු අභියෝගවලට මුහුණ දී ඇත.

වෙනිසියුලාවේ ආර්ථික අර්බුදය, අධි උද්ධමනයකින්, පුළුල්ව පැතිරුණු

දරිද්‍රතාවකින් සහ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ පරිහානියකින් සංලක්ෂිත වේ. එය මෑත ඉතිහාසයේ වඩාත්ම දරුණු සහ දීර්ඝ කාලීන ආර්ථික අර්බුදයයි. ආර්ථිකයේ වැරදි කළමනාකරණය, තෙල් මිල පහත වැටීම (වෙනිසියුලාවේ ප්‍රාථමික අපනයනය තෙල්ය) සහ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය ඇතුළු සාධකවල එකතුවක් හේතුවෙන් අර්බුදය ආරම්භ වූයේ 2010 දශකයේ මැද භාගයේදීය. අයවැය හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා අධික ලෙස මුදල් මුද්‍රණය කිරීම වැනි රජයේ ප්‍රතිපත්ති, 2018 වසරේදී 1,000,000% ඉක්මවූ උද්ධමන අනුපාතයකට හේතු විය.

මානුෂීය අර්බුදයකට තුඩු දෙන අන්දමින් ආහාර, ඖෂධ ඇතුළු මූලික භාණ්ඩවල උග්‍ර හිඟයකට වෙනිසියුලාව මුහුණදී තිබේ. සෞඛ්‍ය සේවා පද්ධතිය බිඳ වැටී ඇති අතර වඩා හොඳ ජීවන තත්වයන් සොයා වෙනිසියුලානු ජාතිකයන් මිලියන ගණනක් රට හැර ගොස් ඇත.

වෙනිසියුලාව බංකොලොත්භාවය නිල වශයෙන් ප්‍රකාශ කර නොමැත. එහෙත්, රාජ්‍යයේ බංකොලොත්භාවය අතීතය ගැඹුරුය. වෙනිසියුලානු රජය සිය ජාත්‍යන්තර ණය බැඳීම් බොහොමයක් පැහැර හැර ඇති අතර, එහි මූල්‍ය ආයතනවලට ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළවලට ප්‍රවේශ වීමට හැකියාවක් නැත. මෙම අර්බුදය හේතුවෙන් රටේ යටිතල පහසුකම් සහ පොදු සේවාවන් අන්තයටම පිරිහී තිබේ.

මුදල් ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම සහ සමහර මිල පාලනයන් ඉවත් කිරීම වැනි ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමට දරන උත්සාහයන් මගින් සීමිත සහනයක් ලබාදී ඇත. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සහ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර සංවිධාන තත්වය අධීක්ෂණය කරමින් සිටින නමුත් අර්ථවත් ප්‍රකෘතියක් සඳහා සැලකිය යුතු මට්ටමක ජාත්‍යන්තර ආධාර සහ පුළුල් දේශපාලන විසඳුමක් අවශ්‍ය වේ.

වෙනිසියුලාවේ ආර්ථික අර්බුදය වසර ගණනාවක් තිස්සේ වර්ධනය වී ඇති සංකීර්ණ හා අඛණ්ඩ තත්වයකි. අර්බුදයට තුඩු දුන් සිදුවීම්වල කාල සටහනක් පහත දැක්වේ:

- 2003: ජනාධිපති හියුගෝ චාවේස් බොලිවර් විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර කරමින් ප්‍රාග්ධනය ඉවත් වීම වැළැක්වීම සඳහා මූල්‍ය පාලනය ක්‍රියාත්මක කළේය.

- 2004-2008: ඉහළ තෙල් මිල ආර්ථික වර්ධනයට තුඩු දෙයි. එහෙත්, අධික රජයේ වියදම් සහ ණය ගැනීම හේතුවෙන් අවදානම් වැඩි වේ.
- 2013: වාචේස්ගේ මරණයෙන් පසු ජනාධිපති නිකොලස් මදුරෝ ජනාධිපති ධුරයට පත් විය. ආර්ථික දුර්වලතා හේතුවෙන් තෙල් මිල පහත වැටීමට පටන් ගනී.
- 2014: තෙල් අපනයනය මත දැඩි ලෙස රඳා පවතින වෙනිසියුලාවේ ආර්ථිකයට දැඩි ලෙස බලපාන අන්දමින් තෙල් මිල පහත වැටුණි.
- 2015: වෙනිසියුලාව ආර්ථික අවපාතයකට ගොදුරු වේ. මූලික භාණ්ඩ හිඟය සහ අධි උද්ධමනය මතු වීමට පටන් ගනී.
- 2016: ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් උද්ධමනය 475% ලෙස ඇස්තමේන්තු කරයි. ආහාර, ඖෂධ සහ අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍යවල හිඟය උග්‍ර වේ. දළ දේශීය නිෂ්පාදනය සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වේ.
- 2017: අධි උද්ධමන තත්වය තීව්‍ර වේ. විපක්ෂයේ නායකත්වයෙන් යුත් ජාතික සභාව හදිසි තත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කරයි. බොලිවර්ට එහි වටිනාකමෙන් වැඩි කොටසක් අහිමි වන අතර මදුරෝගේ රජයට එරෙහි විරෝධතා වැඩි වේ.
- 2018: අධි උද්ධමනය 1,000,000% දක්වා ඉහළ යයි. රජය බිංදු පහක් ඉවත් කරමින් බොලිවර් මුදල් ඒකකය නැවත නම් කරයි. වංචා චෝදනා මධ්‍යයේ මතභේදාත්මක මැතිවරණයකින් මදුරෝ නැවත ජයග්‍රහණය කරයි.
- 2019: විපක්ෂ නායක Juan Gua සාමී තමන් අන්තර්වාර ජනාධිපති ලෙස ප්‍රකාශ කරයි. එක්සත් ජනපදය ඇතුළු බොහෝ රටවලින් ඔහුට සහාය ලැබෙන අතර දේශපාලන අර්බුදය තීව්‍ර වේ. විශේෂයෙන් තෙල් කර්මාන්තය ඉලක්ක කර ගනිමින් එක්සත් ජනපදය අතිරේක සම්බාධක පනවයි.
- 2020: කොවිඩ්-19 වසංගතය සෞඛ්‍ය සේවා පද්ධතිය සහ ආර්ථිකය තවදුරටත් පීඩාවට පත් කරයි. තෙල් නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩව පහත වැටේ.

- 2021: උද්ධමනය මන්දගාමී වීමට පටන් ගන්නා නමුත් ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතී. මිල පාලනය ලිහිල් කිරීම සහ තවත් විදේශ මුදල් මගින් ගනුදෙනු කිරීමට ඉඩ දීම වැනි සමහර ආර්ථික ලිහිල්කරණ පියවර හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.
- 2022: වෙනිසියුලාවේ ආර්ථිකය ස්ථාවර වීමේ සුළු සලකුණු පෙන්නුම් කරයි, නමුත් පුළුල්ව පැතිරුණු දරිද්‍රතාව සහ ආර්ථික දුෂ්කරතා දිගටම පවතී.
- 2023: පවතින හිඟයන් සහ ජනගහනයෙන් සැලකිය යුතු කොටසක් දරිද්‍රතාව තුළ ජීවත් වන දරුණු ආර්ථික තත්ත්වය දිගටම පවතී. ජාත්‍යන්තර සම්බාධක සහ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය ප්‍රතිසාධන ප්‍රයත්නයන්ට දිගින් දිගටම බාධා පමුණුවයි.

මෑත වර්ධනයන්

2023 දෙසැම්බර්: ආර්ථික ස්ථායීකරණ ප්‍රයත්න මිශ්‍ර ප්‍රතිඵල ගෙන දෙයි. උද්ධමනය ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර ආර්ථික වර්ධනය මන්දගාමී වේ. බොහෝ වෙනිසියුලානු ජාතිකයින් පිටරටින් එවන මුදල් මත යැපෙන නිසා මානුෂීය අර්බුදය දිගටම පවතී.

වත්මන් තත්ත්වය (2024): අධි උද්ධමනය, දේශපාලන අස්ථාවරත්වය සහ ජාත්‍යන්තර සම්බාධක වැනි අඛණ්ඩ අභියෝග සමඟ වෙනිසියුලාවේ ආර්ථික තත්ත්වය අවිනිශ්චිතව පවතී. ප්‍රකෘතිමත් වීමේ ප්‍රයත්නයන් ආයෝජන හිඟය සහ නොනවතින පාලන ගැටලු නිසා අඩාල වේ.

වෙනිසියුලාවේ ආර්ථික අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහා සංක්‍රමණ ඇතුළු දරුණු මානුෂීය බලපෑම් ඇති වී ඇති අතර, වඩා හොඳ අවස්ථා සොයා වෙනිසියුලානු ජාතිකයන් මිලියන ගණනක් රට හැර ගොසිනි. ප්‍රකෘතිමත් වීමේ මාවතට ජාත්‍යන්තර සහයෝගය සමඟ සැලකිය යුතු දේශපාලන හා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය වේ.

පකිස්තානය; IMF දැඩි ඝර්ෂකාර ඒකකයේ ස්ථිර ලෙඩා

(ඡායාරූපය: පකිස්තානයේ පෝලිම්)

2024 වන විට පකිස්තානය නිල වශයෙන් සිය ස්ටේට් ණය පැහැර හැරීමක් කර නැත. කෙසේ වෙතත්, එරට සැලකිය යුතු මූල්‍ය දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණදී ඇති අතර, අවස්ථා කිහිපයකදී ණය පැහැර හැරීමට ආසන්න වී ඇත.

පකිස්තානය මූල්‍ය ආධාර සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) මත නිතර විශ්වාසය තබා ඇත. පසුගිය දශක කිහිපය තුළ, පකිස්තානය සිය ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම සහ ගෙවුම් ශේෂ අර්බුදවලට විසඳුම් සෙවීමේ අරමුණින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහන් ගණනාවකට ඇතුළු වී ඇත. මෙම වැඩසටහන් බොහෝ විට ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සහ මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය සඳහා දැඩි කොන්දේසි සහිත ඒවා විය.

විශේෂයෙන් කොවිඩ්-19 වසංගතයෙන් පසුව, පකිස්තානය දැඩි ආර්ථික පීඩනයකට මුහුණදී ඇති අතර, ණය පැහැර හැරීමකට ආසන්න විය. 2019දී, පකිස්තානය සිය ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමට උපකාර වශයෙන් IMF වෙතින් ඩොලර් බිලියන හයක ඇපදීමේ පැකේජයක් ලබා ගත්තේය. 2024දී, පකිස්තානයට එහි ණය බැඳීම් කළමනාකරණය කිරීමට සහ එහි ආර්ථික අභියෝගවලට මුහුණ දීම සඳහා IMF වෙතින් ඩොලර් බිලියන හතක ඇප මුදලක් ලැබුණි.

කෙසේ වෙතත්, මෙම ඇපදීම පැමිණ ඇත්තේ ආදායම් මත ඉහළ බදු සහ රාජ්‍ය ආදායම ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් වෙනත් මූල්‍ය ගැලපීම් ඇතුළු දැඩි කොන්දේසි සහිතවය. රටේ ආර්ථික තත්ත්වය තවමත් අවිනිශ්චිත වන අතර, ඉහළ උද්ධමන අනුපාත සහ සමාජ-දේශපාලන අස්ථාවරත්වය ආර්ථික දුක්බිතභාවයට හේතු වී ඇත.

2024-25 මූල්‍ය වර්ෂයේදී පකිස්තානය ඩොලර් බිලියන 24.8ක ණය ආපසු ගෙවීමට අපේක්ෂා කරන අතර, ඩොලර් බිලියන 21.2ක මූලික ණය සහ ඩොලර් බිලියන 3.6ක පොලී ගෙවීම් එයට ඇතුළත් ය. එරට විදේශ විනිමය සංචිතය දැනට ඩොලර් බිලියන නවයක් පමණය. 2029 වසර දක්වා පකිස්තානය සෑම වසරකම ඩොලර් බිලියන 29ක පමණ ණය හා පොලිය ගෙවිය යුතුව තිබේ.

ආපසු ගෙවීමේ කාලය දීර්ඝ කිරීම සහ ක්ෂණික මූල්‍ය පීඩනය ලිහිල් කිරීම මගින් සම්පූර්ණ පැහැර හැරීමක් වැළැක්වීම සඳහා චීනය, සෞදි අරාබිය සහ එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍යය ඇතුළු ප්‍රධාන ද්විපාර්ශ්වික ණය හිමියන් විසින් ලබාදෙන ලද ණය සහනවලින් පකිස්තානය ප්‍රතිලාභ ලබා ගත්තේය.

ප්‍රධාන ණය දෙන රටවල් 22කින් සමන්විත කණ්ඩායමක් වන පැරිස් සමාජයට පකිස්තානය ඩොලර් බිලියන 8.5ක් පමණ ණය වී ඇත. දිගු ආපසු ගෙවීමේ කාල සීමාවන් සහ අඩු පොලී අනුපාත සමඟ මෙම ණයවල කොන්දේසි සාමාන්‍යයෙන් වඩාත් හිතකර වේ.

පකිස්තානය චීන මූල්‍ය ආයතන වෙත සැලකිය යුතු ණය ප්‍රමාණයක් ගෙවීමට ඇත. එය ආසන්න වශයෙන් ඩොලර් බිලියන 27 කි. මෙම ණය සමහරක් සහනදායී කොන්දේසි මත ලබාගෙන ඇති අතර අනෙකුත් ණය වාණිජ කොන්දේසි මත ලබාගෙන තිබේ.

පකිස්තානයේ ආර්ථිකය ඉහළ උද්ධමනය, අඩු විදේශ විනිමය සංචිත සහ විශාල විදේශ ණය බැඳීම් ඇතුළු අඛණ්ඩ අභියෝගවලට මුහුණ දෙයි. මෙම සාධක රටේ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයට දිගින් දිගටම පීඩනයක් එල්ල කරන අතර ප්‍රවේශම් සහගත ආර්ථික කළමනාකරණයක් සහ බාහිර සහයෝගයක් අවශ්‍ය වේ.

පකිස්තානයේ උද්ධමන අනුපාත අතිශයින් ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර, 2023දී 30%කට ආසන්න අගයක් ද, 2024දී 23.4%ක් ද වශයෙන් ආසියාවේ ඉහළම අගයට ළඟා විය. මීට අමතරව, රටේ අපනයන ඉපැයීම්, විදේශ සෘජු ආයෝජන සහ ප්‍රේෂණ එහි ආනයන බිල්පත් සහ ණය ආපසු ගෙවීමේ අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන අතර එය අඛණ්ඩ ජංගම ගිණුම් හිඟයකට තුඩු දෙයි.

ගොඩ එන මොසැම්බික්

(ඡායාරූපය: මොසැම්බික් ඩොලර් දස ලක්ෂයක නෝට්ටුවක්)

මොසැම්බික් නිල වශයෙන් බංකොලොත් බව ප්‍රකාශ කර නැත. එහෙත්, එය දැඩි මූල්‍ය පීඩාවකට මුහුණදී ඇත. විශේෂයෙන් 2016දී මතු වූ 'සැඟවුණු ණය' අර්බුදය එයට හේතු විය. එහිදී රජයට අයත් සමාගම් විසින් ලබාගෙන ඇති හෙළි නොකළ ණය ඩොලර් බිලියන දෙකකට වඩා වූ අතර ඒවා මහජනතාව හෝ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත වාර්තා කර නොතිබිණි. සැඟවුණු ණය හෙළි වූ විට, එය ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය නැතිවීම, ජාත්‍යන්තර පරිත්‍යාගශීලීන්ගෙන් ආධාර අත්හිටුවීම සහ රටේ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් තියුණු ලෙස පහත වැටීම ඇතුළු සැලකිය යුතු ආර්ථික අර්බුදයකට තුඩු දුන්නේය.

සැඟවුණු ණය නිසා ඇති වූ මූල්‍ය අර්බුදය මොසැම්බික්හි ණය බැඳීම සපුරාලීමේ හැකියාවට දැඩි ලෙස බලපෑවේය. 2017දී, මොසැම්බික් එහි ස්වෛරී ණය පැහැර හරින ලද අතර, එහි යුරෝ බැඳුම්කරවල කුපන් ගෙවීම

අත්හිටවූයේය. නීත්‍යානුකූල අර්ථයෙන් බංකොලොත්භාවය පිළිබඳ විධිමත් ප්‍රකාශයක් නොවුවත්, මෙම ණය පැහැර හැරීම රටේ මූල්‍ය අස්ථාවරත්වයේ ප්‍රධාන දර්ශකයක් විය.

එතැන් සිට, මොසැම්බික් සිය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය සහ ආයෝජන විශ්වාසය යථා තත්වයට පත් කිරීම උදෙසා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඡේදන වැනි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන සමඟ කටයුතු කළේය. ණය තිරසාරභාවය කළමනාකරණය කිරීම සහ ආර්ථික පාලනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අධිශක්ති උත්සාහයන් හේතුවෙන් රටේ ආර්ථිකය ක්‍රමානුකූලව ප්‍රකෘති තත්වයට පත් වී ඇත.

මොසැම්බික් රාජ්‍යය මෑත වසරවලදී සැලකිය යුතු ආර්ථික අභියෝගවලට මුහුණදී ඇති අතර, මූලික වශයෙන් ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතා, දේශගුණය ආශ්‍රිත කම්පන සහ බාහිර ණය පීඩනයන් තවදුරටත් පවතී. මෑත තක්සේරු කිරීම්වලින් පෙනී යන්නේ මොසැම්බික්හි ණයවල තිරසාරබවක් පෙන්වුම් කළද, ඉහළ රාජ්‍ය සහ විදේශ ණය මට්ටම් හේතුවෙන් රට ණය පීඩාවක පවතින බවයි.

2023දී, මොසැම්බික්හි සැබෑ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය දළ වශයෙන් 5% කින් වර්ධනය විය. එය 2022දී සිදු වූ 4.2% වර්ධනයට වඩා වැඩි අගයකි. මෙම වර්ධනය බොහෝ දුරට මෙහෙයවනු ලැබුවේ කොරල් සවුන් ෆීල්ඩ්හි දූව ස්වභාවික වායු (LNG) නිෂ්පාදනයෙනි. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නංවාලීම සඳහා සේවා අංශය සහ පෞද්ගලික පරිභෝජනය ද සැලකිය යුතු කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය. දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ දේශීය ආහාර සහ ප්‍රවාහන වියදම් අඩු වීම හේතුවෙන් උද්ධමනය 2022දී 10.3% සිට 2023දී ඇස්තමේන්තුගත 7.1% දක්වා අඩු විය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය 2022දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 5.1% සිට 2023දී 2.8% දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු විය. රාජ්‍ය වියදම් කපා හැරීම සහ දේශීය ආදායම් එකතු කිරීම ඉහළ යාම මෙම දියුණුවට හේතු විය. ජංගම ගිණුමේ හිඟය 2022දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 34.2% සිට 2023දී 11.1% දක්වා සැලකිය යුතු අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණි. අපනයන ඉහළ යාම සහ ආනයන අඩුවීම එයට හේතුවයි.

කෙසේ වෙතත්, 2016දී මතු වූ සැඟවුණු ණය අර්බුදය ඇතුළුව පසුගිය ආර්ථික කම්පනවල පසු ප්‍රතිවිපාක සමඟ මොසැම්බික් දිගටම පොරබදමින්

සිටියි. එය ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසයට දැඩි ලෙස බලපෑ අතර දිගුකාලීන ආර්ථික අස්ථාවරත්වයකට කුඩු දුන්නේය. මීට අමතරව, රට සුළු කුණාටු සහ ගංවතුර වැනි ස්වාභාවික විපත්වලට නැවත නැවතත් මුහුණ දුන් අතර එමඟින් එහි ආර්ථිකය සහ යටිතල පහසුකම් තවදුරටත් අඩාල වී ඇත.

IMF, ලෝක බැංකුව වැනි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනවල සහාය ඇතිව මොසැම්බික් රජය, මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම, දේශීය ආදායම ඉහළ නැංවීම සහ විනිවිදභාවය සහ පාලනය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් විවිධ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරයි. ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම සහ දිගු කාලීන තිරසාර වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මෙම උත්සාහයන් ඉතා වැදගත් වේ.

මොසැම්බික් ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම සහ යම් වර්ධනයක් ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රගතියක් ලබා ඇති අතර, සැලකිය යුතු මට්ටමක අභියෝග තවමත් පවතී. රටේ අනාගත ස්ථාවරත්වය සහ සමෘද්ධිය සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ, ණය කළමනාකරණය සහ ආපදාවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කරගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

පරිස්සම් විය යුතු මාලදිවයින

(ඡායාරූපය: මාලදිවයිනේ සංචාරක නවාතැනක්)

මාලදිවයින දැනට සැලකිය යුතු ආර්ථික අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින් සිටින රාජ්‍යයකි. ඉහළ මට්ටමේ ණය සහ මූල්‍ය අවදානම් එයට හේතුවයි. රටේ රාජ්‍ය ණය 2023දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 122.9% දක්වා ළඟා වූ අතර මුළු ණය ප්‍රමාණය ඩොලර් බිලියන අටකි. ලක්ෂ පහකට මදක් වැඩි ජනගහනයක් සිටින මාලදිවයිනට මෙම ණය මට්ටම ඉහළ එකකි. එයට බොහෝ දුරට හේතු වී ඇත්තේ පසුගිය දශකය තුළ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා මූල්‍යකරණය වෙනුවෙන් සහ කොවිඩ්-19 වසංගතයට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා සිදු කළ ණය ගැනීමයි.

2024දී 5.2% ක පමණ ධනාත්මක ආර්ථික වර්ධන පුරෝකථනයක් තිබියදීත්, මාලදිවයින ණය බර සම්බන්ධයෙන් ඉහළ අවදානමක සිටියි. 2024 සහ 2025 වසරවලදී ණය ගෙවීම සඳහා වසරකට ඩොලර් මිලියන 500කට වඩා අවශ්‍ය වන අතර එය 2026 වන විට ඩොලර් බිලියනයකට වඩා

වැඩි වනු ඇත. මෙම වගකීම් ආවරණය කිරීමට යන්තමින් ඩොලර් මිලියන 650ක් වන මාලදිවයිනේ සමස්ත විදේශ මුදල් සංචිත ප්‍රමාණවත් නොවන අතර, ණය පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ හැකියාව පිළිබඳ කනස්සල්ලක් මතු කරයි.

ඊට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ආණ්ඩුව ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම සඳහා වියදම් කප්පාදු කිරීම්, බදු ඉහළ දැමීම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළු පියවර ක්‍රියාවට නංවයි. මෙම පියවර රජයේ වියදම් අඩු කිරීම, සහනාධාර ක්‍රමානුකූලව ඉවත් කිරීම සහ බදු සහ තීරුබදු වලින් ලැබෙන ආදායම වැඩි කිරීම අරමුණු කරයි.

අයිස්ලන්තය බංකොලොත් වී ගොඩ ආ හැටි

(ඡායාරූපය: සුන්දර අයිස්ලන්තය)

2023 වසරේදී We Have a Dream සාමූහිකය විසින් මෙහෙයවන ලද 'රාජ්‍ය සේවකයන්ට රු. 20,000ක වැටුප් වැඩි වීමක් ලබාදිය හැකිද? ලබාදිය යුතුද?' යන මැයෙන් වූ තේමාත්මක සාකච්ඡාව අතරතුර එක්සත් ජනරජ පෙරමුණේ එවකට ජෝර්ජ් උප සභාපති නිශාන්ත ශ්‍රී වර්ණසිංහ විසින් ලංකාවට අයිස්ලන්තය ආදර්ශයට ගත නොහැකිද යන්න පිළිබඳ විමසන ලදී. අයිස්ලන්තය හා ශ්‍රී ලංකාව යනු සංදර්භයන් අතින් සම්පූර්ණයෙන්ම වෙනස් රාජ්‍ය දෙකකි. එහෙත්, අයිස්ලන්තයේ බංකොලොත්භාවය සම්බන්ධ අත්දැකීම අපට ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය. මෙම ලිපිය ඒ පිළිබඳවයි.

අයිස්ලන්තය යනු උතුරු අත්ලාන්තික් සාගරයේ පිහිටි නෝර්ඩික් දූපත් රටකි. එය යුරෝපයේ වඩාත් උතුරු දෙසින් සහ බටහිර දෙසින් පිහිටි රට

වන අතර ග්‍රීන්ලන්තයෙන් පසු ලෝකයේ දෙවන විශාලතම දූපත් රාජ්‍යය වේ. අගනුවර සහ විශාලතම නගරය 200,000කට අධික ජනතාවක් වාසය කරන රෙයික්ජාවික් (Reykjavik) වේ. අයිස්ලන්තය යනු 376,000ක පමණ සුළු ජනගහනයක් සිටින රටකි.

2008-2011 අයිස්ලන්ත මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් රටේ ප්‍රධාන වාණිජ බැංකු තුන බිඳ වැටිණි. අර්බුදකාරී තත්ත්වය ඇතිවූයේ පහත සඳහන් සාධකවල එකතුවකිනි.

බැංකු අංශයේ ශීඝ්‍ර ව්‍යාප්තිය: අර්බුදයට පෙර වසර කිහිපය තුළ අයිස්ලන්තයේ බැංකු ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූ අතර, පහසු ණය කොන්දේසි සහ නියාමනය නොමැතිකම එයට හේතු විය. විශේෂයෙන් එක්සත් ජනපදයේ සහ එක්සත් රාජධානියේ විදේශ වෙළඳපොළවල විශාල වශයෙන් ආයෝජනය කිරීමෙන් බැංකු අධික අවදානමක් ගත්හ.

විදේශ ණය ගැනීම් මත අධික ලෙස රඳා පැවතීම: අයිස්ලන්ත බැංකු ඔවුන්ගේ ව්‍යාප්තිය සඳහා මූල්‍යමය වශයෙන් විදේශ ණය ගැනීම් මත දැඩි ලෙස රඳා පැවතුනි. 2008දී ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය උත්සන්න වීමත් සමඟ අයිස්ලන්තයට ණය ආපසු ගෙවීමට නොහැකි විය.

බැංකු බිඳවැටීම: 2008 ඔක්තෝම්බර් මාසයේදී, මූල්‍ය අර්බුදය නරක අතට හැරීමත් සමඟ, නෙදර්ලන්තයේ සහ එක්සත් රාජධානියේ තැන්පත්කරුවන් අයිස්ලන්ත බැංකුවලින් තම මුදල් ආපසු ගැනීමට පටන් ගත්හ. මෙමගින් ද්‍රවශීලතා අර්බුදයක් ඇති වූ අතර, බැංකුවලට සිය මෙහෙයුම් අත්හිටුවීමට සිදුවිය.

බැංකු බිඳවැටීම අයිස්ලන්තයේ ආර්ථිකයට විනාශකාරී බලපෑමක් ඇති කළේය. ජාතික මුදල් ඒකකය වන ක්‍රෝනා අගය තියුණු ලෙස පහත වැටුණි. විදේශ මුදල් ගනුදෙනු සහිත ගණනාවකට අත්හිටුවූ අතර අයිස්ලන්ත කොටස් වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 90%කට වඩා පහත වැටුණි. අයිස්ලන්තය දැඩි ආර්ථික අවපාතයකට ලක් විය.

අර්බුදයට ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිචාරය වේගවත් හා තීරණාත්මක විය. එය ක්‍රෝනා මුදල් ඒකකය තවදුරටත් කඩා වැටීම වැළැක්වීම සඳහා ප්‍රාග්ධන පාලනයන් පැනවූ අතර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සහ නෝර්ඩික් රටවල් ඇපදීමක් පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන ලදී. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් සහ නෝර්ඩික් රටවලින් ඩොලර් බිලියන 5.1ක ණයක් අයිස්ලන්තයට

ලැබිණි. බැංකු ක්ෂේත්‍රය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සහ නියාමනය ශක්තිමත් කිරීමට ද රජය පියවර ගත්තේය.

විශාලතම බැංකු තුන සම්පූර්ණයෙන්ම කඩාවැටීම වැළැක්වීම සඳහා ඒවා රජයට පවරා ගන්නා ලදී. මෙමගින් බැංකු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සහ අයිස්ලන්ත පුරවැසියන්ගේ තැන්පතු ආරක්ෂා කිරීමට රජයට අවස්ථාව ලැබිණි.

දැඩි ප්‍රාග්ධන පාලනයක් පැනවූ අතර රට තුළට සහ ඉන් පිටතට මුදල් සංචලනය සීමා කරන ලදී. මෙමගින් අයිස්ලන්ත ක්‍රෝනා තවදුරටත් කඩා වැටීම වැළැක්වූ අතර රටේ විදේශ විනිමය සංචිත ආරක්ෂා විය.

අයිස්ලන්ත රජය එහි ණය හිමියන් සමඟ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ගනුදෙනු ගැන සාකච්ඡා කළ අතර, ආපසු ගෙවිය යුතු ණය ප්‍රමාණය අඩු කරගත්තේය. මෙය රටේ මූල්‍ය තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීමට සහ එහි ඉතිරි ණය ගෙවීම පහසු කිරීමට උපකාරී විය.

අයිස්ලන්තයේ ස්වභාව සෞන්දර්යය සහ ආකර්ෂණීය ස්ථාන එය ජනප්‍රිය සංචාරක ගමනාන්තයක් බවට පත් කළේය. ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රධාන ධාවකයක් ලෙස රජය සංචාරක ව්‍යාපාරය ප්‍රවර්ධනය කළ අතර එතැන් සිට සංචාරක කර්මාන්තය රටේ වැදගත්ම ආර්ථික අංශයක් බවට පත්ව ඇත.

සිය අයවැය හිඟය අඩු කිරීම සඳහා අයිස්ලන්ත රජය ප්‍රතිසංස්කරණ පියවර මාලාවක් ක්‍රියාත්මක කළේය. මෙමගින් රජයේ මූල්‍ය කළමනාකාරිත්වය පිළිබඳ විශ්වාසය නැවත ඇති කිරීමටත්, ආයෝජකයින් සඳහා රට වඩාත් ආකර්ශනීය කිරීමටත් හැකි විය.

අර්බුදයේ බරපතලකම තිබියදීත්, අයිස්ලන්තය කැපී පෙනෙන ප්‍රකෘතියක් ලබා ඇත. 2011 සිට ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වී ඇති අතර ක්‍රෝනා මුදල් ඒකකය එහි වටිනාකමෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් නැවත ලබාගෙන ඇත. සංචාරක ව්‍යාපාරය ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් ලෙස මතු වී ඇති අතර රජය ව්‍යාපාරික පරිසරය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරයි.

අයිස්ලන්ත මූල්‍ය අර්බුදය රටට වේදනාකාරී අත්දැකීමක් වූ නමුත් එය එහි ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහ අනුවර්තනය වීමේ හැකියාව නිසා

ගොඩ ඒමට හැකි විය. ජාත්‍යන්තර සහාය ලබා ගැනීම, ප්‍රාග්ධන පාලනයන් පැනවීම, බැංකු ක්ෂේත්‍රය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය ප්‍රවර්ධනය කිරීම අර්බුදයට විසඳුම් සෙවීම සඳහා අයිස්ලන්තයේ ප්‍රවේශය විය. එය ලොව පුරා ආර්ථික විද්‍යාඥයින් සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ගේ පැසසුමට ලක්ව ඇත.

අයිස්ලන්තයේ අත්දැකීමෙන් ඉගෙන ගත හැකි ප්‍රධාන පාඩම් කිහිපයක් මෙසේය:

මූල්‍ය අංශය නියාමනය කරන්න. එහෙත්, ඕනෑවට වඩා නියාමනය කිරීම අධික අවදානමක් ගැනීමට සහ මූල්‍ය අස්ථාවරත්වයට හේතු විය හැක. විනිමය ඒකකය ආරක්ෂා කරගන්න. ප්‍රාග්ධන පාලනය මුදල් අර්බුද වැළැක්වීමට සහ ආර්ථිකයක් ස්ථාවර කිරීමට ඵලදායී මෙවලමක් විය හැක. ආර්ථිකය විවිධාංගීකරණය කරගන්න. තනි කර්මාන්තයක් හෝ අංශයක් මත යැපීම හේතුවෙන් ආර්ථිකයක් කම්පනයන්ට ගොදුරු විය හැක. වගකිවයුතු ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවර්ධනය කරන්න. දිගුකාලීන ආර්ථික වර්ධනයක් සඳහා හොඳ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක්, අඩු විරැකියාව සහ ඉහළ ඉතුරුම් අත්‍යවශ්‍ය වේ.

අයිස්ලන්තය මූල්‍ය අර්බුදයෙන් ගොඩ ඒම රටේ අධිෂ්ඨානය සහ අනුවර්තනය වීමේ හැකියාව පිළිබඳ සාක්ෂියකි. එහි අත්දැකීම් ඒ හා සමාන අභියෝගවලට මුහුණ දෙන අනෙකුත් රටවලට වටිනා පාඩම් සපයයි.

අයිස්ලන්ත රජය රටේ විශාලතම බැංකු තුනේ බිඳවැටීම විමර්ශනය කිරීම සඳහා ආර්ථික අපරාධ සඳහා විශේෂ අභිචෝදක කාර්යාලය පිහිටුවන ලදී. Glitnir, Kaupthing සහ Landsbanki බැංකුවල හිටපු ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් ඇතුළු බැංකුකරුවන් සහ අනෙකුත් මූල්‍ය වෘත්තිකයන් ගණනාවකට එරෙහිව එම කාර්යාලය විසින් චෝදනා ඉදිරිපත් කරන ලදී.

මෙම පුද්ගලයින්ගෙන් කිහිප දෙනෙකු වංචා, අභ්‍යන්තර වෙළඳාම සහ වෙළඳපල වංචනික ලෙස හැසිරවීම ඇතුළු මූල්‍ය අපරාධ සම්බන්ධයෙන් වැරදිකරුවන් වූ අතර සමහරුන්ට සිරදඬුවම් ද අනෙක් අයට දඩ හෝ අත්හිටවූ සිර දඬුවම් ද නියම විය. විශේෂ අභිචෝදක කාර්යාලය විසින් වරදකරුවන් විසින් සොරකම් කරන ලද හෝ අයථා ලෙස පරිහරණය කරන ලද ක්‍රෝනර් බිලියන ගණනක වත්කම් සොයා ගන්නා ලදී.

ඉතියෝපියාවේ බංකොලොන්

(ඡායාරූපය: වේගයෙන් සංවර්ධනය වන ඉතියෝපියාව)

ලංකාවේ ඇතැමුන් විසින් සංවර්ධනයේ ආදර්ශයක් ලෙස සලකන ලද ඉතියෝපියාව 2023 දෙසැම්බරයේදී බැඳුම්කර සඳහා පොලී ගෙවීමක් කිරීමට අපොහොසත් වීම නිසා ලෝකයේ අලුත්ම ණය පැහැර හැරීම සිදු කළ රාජ්‍යය බවට පත් විය.

2023 දෙසැම්බර් 11 වනදා අවසන් දිනය වූ ඩොලර් මිලියන 33ක කුපන් පොලියක් ගෙවීමට දෙසැම්බර් 25 දිනය වන තෙක් සහන කාලයක් ලබාදී තිබිණි.

ඉතියෝපියාවේ මුදල් අමාත්‍යවරයා පැවසුවේ රජයට සියලුම ණය හිමියන්ට සමානව සැලකීමට අවශ්‍ය බවත් එම නිසා මෙම ගෙවීම නවත්වන බවත්ය.

නොවැම්බර් මාසයේ ඉතියෝපියාව සහ එහි ද්විපාර්ශ්වික ණයහිමියන් අතර ණය ගෙවීම් නතර කිරීමට ප්‍රතිපත්තිමය එකඟතාවක් ඇති කරගන්නා ලදී.

රජය බැඳුම්කර හිමියන්ගෙන් කල්පිරීම 2028 ජූලි සිට 2032 ජනවාරි දක්වා දීර්ඝ කරන ලෙස ඉල්ලා සිටියි. ඉතියෝපියාව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමක් සඳහා වූ ප්‍රති-යෝජනාවේදී දැනට පවතින ලාභය 6.625% සිට 5.5% දක්වා අඩු කරන ලෙස ණය හිමියන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය.

ඉතියෝපියාව සිය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට උත්සාහ කරන්නේ G20 පොදු රාමුව භාවිතා කරමිනි. G20 සැලැස්ම සැම්බියාවේ සහ ඝානාවේ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් සම්බන්ධයෙන් සාර්ථක විය.

ඉතියෝපියාව 2021 සිට සිය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට උත්සාහ කරයි. උතුරු ප්‍රදේශයේ සිවිල් යුද්ධය ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය බිඳ දමා ඇති අතර ආර්ථික වර්ධනය අඩාල වී තිබේ.

ඉතියෝපියාව සෞභාග්‍යයේ, අර්බුදවල සහ ඔරොත්තු දීමේ කාල පරිච්ඡේද මගින් සනිටුහන් වූ පොහොසත් හා සංකීර්ණ ආර්ථික ඉතිහාසයකට හිමිකම් කියයි.

පූර්ව යටත් විජිත යුගය:

- අක්ප්‍රමයිට් අධිරාජ්‍යය (ක්‍රි.ව. 1-8 සියවස්): වෙළඳාම, ස්වකීය මුදල් අවිච්චි ගැසීම සහ රතු මුහුදේ නැව් මාර්ග පාලනය කිරීම තුළින් සමෘද්ධිමත් විය.
- වැඩවසම් ක්‍රමය: ඉඩම් හිමිකම රදළයන් අතර සංකේන්ද්‍රණය වී ඇති අතර, ගොවීන් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ආකාරයෙන් කප්පම් ගෙවයි.

යටත් විජිත යුගය (19-20 සියවස්):

- ඉතාලි ආක්‍රමණය (1935-1941): ඉතාලි පාලනය යටතේ සිදු වූ සුරාකෑම ආර්ථික වර්ධනයට බාධාවක් විය.
- පශ්චාත් යටත් විජිත යුගය: හෙයිල් සෙලාසි අධිරාජ්‍යයා යටතේ සිදු කළ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණවල අරමුණ වූයේ සමානාත්මන වැඩි

දියුණු කිරීමයි. එහෙත්, කෘෂිකර්මාන්තය මත යැපීම සහ සීමිත කාර්මිකකරණය වැනි අභියෝග දිගටම පැවතුණි.

සමාජවාදී අත්හදා බැලීම (1974-1991):

- ඩර්ග් රෙජිමය: මාක්ස්වාදී - ලෙනින්වාදී දෘෂ්ටිවාදයක් යටතේ කර්මාන්ත ජනසතු කිරීම සහ ඉඩම් පවරා ගැනීම.
- ආර්ථික එකතැන පල්වීම: සිවිල් යුද්ධය සහ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය සමඟ සම්බන්ධ වූ මධ්‍යගත සැලසුම්කරණය ආහාර හිඟයට සහ ආර්ථික පරිහානියට හේතු විය.

වෙළඳපල ආර්ථිකයට සංක්‍රමණය (1991-වර්තමානය):

- EPRG (ඉතියෝපියානු මහජන විප්ලවවාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පෙරමුණේ) රීතිය: වෙළඳපොළ ඉලක්ක කරගත් පද්ධතියකට ක්‍රමානුකූලව මාරුවීම, රජය සතු ව්‍යවසායන් පෞද්ගලීකරණය සහ විදේශ ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය.
- කෘෂිකර්මය, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සහ සේවා අංශ මගින් මෙහෙයවනු ලැබූ, විශේෂයෙන් 2000 ගණන්වල මුල් භාගයේ සිදු වූ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයේ කාල පරිච්ඡේද විසින් මිශ්‍ර ප්‍රතිඵල ලබාදෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ආදායම් අසමානතාවය, විදේශ ආධාර මත යැපීම සහ වාර්ගික ආතතීන් වැනි අභියෝග දිගටම පැවතුණි.

මෑත වර්ධනයන් (2010-2023):

මෙගා-ව්‍යාපෘති: ග්‍රැන්ඩ් ඉතියෝපියානු පුනරුද වේල්ල (GERD) බලශක්ති නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් නමුත් නයිල් ගඟේ ජල අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් කලාපීය ආතතීන් ඇති කළේය.

ගැටුම් සහ ණය: 2020 සිට ටයිග්ටර් යුද්ධය සහ කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් උග්‍ර වූ රාජ්‍ය ණය වැඩිවීම, ආර්ථික දුෂ්කරතාවලට දායක විය.

2023 දෙසැම්බර්: විවිධ ආර්ථික පීඩනයන්ගේ කුටප්‍රාප්තිය ඉස්මතු කරමින් ඉතියෝපියාව ඩොලර් බිලියනයක යුරෝ බැඳුම්කර ගෙවීමක් පැහැර හැර ඇත.

නවතම තත්වය:

ඉතියෝපියාවේ ණය අර්බුදය තුළ මැන කාලයේදී ප්‍රධාන වර්ධනයන් කිහිපයක් දැකිය හැකිය.

මූල්‍ය සහන සැපයීම සහ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා සහාය වීම වෙනුවෙන් 2024 ජූලි 30 වන දින, ඉතියෝපියාව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සමඟ ඩොලර් බිලියන 3.4ක මූල්‍ය ගිවිසුමකට එළඹියේය.

2024 ජූලි 29 වන දින, ඉතියෝපියාව එහි මුදල් ඒකකය වන Birr පාකළ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මුදල් ඒකකය 30%කින් අවප්‍රමාණය විය. මෙම පියවර IMF ගනුදෙනුව සමඟ බැඳුණු පුළුල් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවල කොටසකි.

2024 මැයි 20 වන විට, ඉතියෝපියාවේ ණය සේවා පිරිවැය රටේ සෞඛ්‍ය වියදම් මෙන් දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි බවත්, රජයේ ආදායමෙන් 25%ක් විදේශ ණය ගෙවීම් සඳහා වැය වන බවත් වාර්තා පෙන්වා දෙයි.

ණය අත්හිටුවීමේ ගිවිසුම්:

2023 අගෝස්තු මාසයේදී, ඉතියෝපියාව ඒන ණය හිමියන් සමඟ ණය ගෙවීම් අත්හිටුවීමේ එකඟතාවකට එළඹුණි.

2023 නොවැම්බරයේදී, පැරිස් සමාජයට අයත් බටහිර රාජ්‍යයන් සමඟ ඒ හා සමාන ගිවිසුමක් ඇති කර ගන්නා ලදී.

2023 දෙසැම්බර් මාසයේදී ඉතියෝපියාව ඩොලර් බිලියනයක විදේශ මුදල් බැඳුම්කර ණයක් පැහැර හැරියේය.

ජාත්‍යන්තර සහයෝගය සහ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් ඔස්සේ ඉතියෝපියාව සිය ණය අර්බුදය කළමනාකරණය කර ගැනීමට සාමූහික ප්‍රයත්නයක් දරන බව මෙම පියවර මගින් පෙන්නුම් කරයි.

මෛතකදී ණය පැහැර හැර ඇති/ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ වෙනත් රටවල්

ඝානා

2022 දෙසැම්බරයේ ඝානාව ණය පැහැර හැරීමෙන් පසුව, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආර්ථික ප්‍රකෘතිය සඳහා ගත් ප්‍රධාන පියවරක් විය. යුරෝ බැඳුම්කර සහ ද්විපාර්ශ්වික ණය ඇතුළුව එහි බාහිර ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා රජය ණයහිමියන් සමඟ සාකච්ඡාවල නිරත විය. මෙම ක්‍රියාවලියට ණය කල්පිරීම දීර්ඝ කිරීම, පොලී අනුපාත අඩු කිරීම සහ සමහර අවස්ථාවලදී තිරසාරත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා අර්ධ ලෙස ණය කපා හැරීමක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් විය. සාර්ථක ලෙස ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ඝානාවට එහි මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය ළඟා කර ගැනීමට ඉඩ සැලසූ අතර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් (IMF) ඩොලර් බිලියන තුනක ඇපදීමේ පැකේජයට මග පෑදීය. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍ර කිරීම, ආදායම් එකතු කිරීම ඉහළ නැංවීම සහ ආර්ථික විවිධාංගීකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඉලක්ක කරගත් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙම මූල්‍ය ආධාරය ඉතා වැදගත් විය.

බෙලිස්

කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් උග්‍ර කරන ලද දරුණු ආර්ථික අහියෝගවලට බෙලිස් රාජ්‍යය මුහුණ දුන් අතර, 2020දී එහි 'සුපිරි බැඳුම්කර' ගෙවීම් පැහැර හැරීමක් සිදු විය. ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2021දී අවසන් කරන ලදී. මෙම ගිවිසුමට ගෙවිය යුතු ප්‍රධාන මුදලෙහි සැලකිය යුතු අඩුවීමක් සහ The Nature Conservancy වැනි සංවිධාන මගින් පහසුකම් සපයන සමුද්‍ර සංරක්ෂණය සඳහා වූ නව්‍ය කැපවීම් ඇතුළත් විය. මෙය බෙලිස් රාජ්‍යය විසින් ණය පැහැර හැරීමක් සිදු කළ පළමු අවස්ථාව නොවේ. 2006 සහ 2012දී ද පැහැර හැරීම් සිදු වූ අතර, ඒ සෑම එකකටම පසු මූල්‍ය තිරසාරත්වය සාක්ෂාත් කර ගැනීම අරමුණු කරගත් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් දරන ලදී.

ඉක්වදෝරය

ඉක්වදෝරය ද 2020දී ණය පැහැර හරින ලද නමුත් මාස කිහිපයක් ඇතුළත බැඳුම්කර හිමියන් සමඟ නව කොන්දේසි සාකච්ඡා කිරීමට සමත් විය. ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අරමුණ වූයේ කල්පිරීම දීර්ඝ කිරීම සහ පොළී අනුපාත අඩු කිරීම මගින් ණය තිරසාරභාවය සහතික කිරීමයි. ණයහිමියන් සමඟ ඉක්වදෝරයේ ක්‍රියාකාරී මැදිහත්වීම සහ කාලෝචිත සාකච්ඡා හේතුවෙන් මෙම ඉක්මන් විසඳුම පහසු විය. 1999දී සහ 2008දී ද ඉක්වදෝරයට ණය පැහැර හැරීම සිදු විය.

වැඩි

G20 පොදු රාමුව යටතේ වැඩි රාජ්‍යයෙහි ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම 2021 මුලදී ආරම්භ වූ අතර වසරකට පමණ පසුව අවසන් විය. ගෝලීය වසංගතය මගින් තීව්‍ර වූ ද්‍රවශීලතා ගැටලු විසඳීම සඳහා නිල ණය හිමියන් සහ පෞද්ගලික බැඳුම්කර හිමියන් යන දෙඅංශය සමගම සංකීර්ණ සාකච්ඡා සිදු විය. මෙයට පෙර, 2000 ගණන්වල මුල් භාගයේදී ද වැඩි රාජ්‍යය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අත්දැකීම් ලබා ඇත.

බාබවෝස්

ණය පැහැර හැරීමකින් පසුව බාබවෝස් 2018දී ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ආරම්භ කළේය. මෙම ක්‍රියාවලිය 2019 අග භාගය වන විට අවසන් කරන ලද අතර IMF වැඩසටහනක සහාය ඇතිව සැලකිය යුතු ණය සහන ලබාගන්නා ලදී. සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉක්මන් විසඳුමක් ලබාගැනීමට හැකි වූයේ ඵලදායී සාකච්ඡා සහ මූල්‍ය ජර්නිසංස්කරණ සඳහා දැඩි කැපවීම නිසාය. මෙම සාර්ථක ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම එතැන් සිට සමාන අභියෝගවලට මුහුණ දෙන අනෙකුත් කුඩා දූපත් ආර්ථිකයන් සඳහා ආදර්ශයක් ලෙස සැලකේ.

සුරිනාමය

2020දී සුරිනාමී ණය පැහැර හැරි අතර, තිරසාර ණය පැතිකඩක් සාක්ෂාත් කර ගැනීම අරමුණු කරගත් විවිධ යෝජනා සහ සාකච්ඡා සමඟ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව සිදු වෙමින් පවතී. තත්ත්වයෙහි සංකීර්ණත්වය සහ බහුවිධ ණය හිමියන්ගේ මැදිහත්වීම හේතුවෙන් ක්‍රියාවලිය දීර්ඝ වී ඇත. 1980 ගණන්වල සහ 1990 ගණන්වල රටේ පෙර පැවති ආර්ථික අර්බුදවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කුඩා පරිමාණ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ උත්සාහයන් ඇති වූ

නමුත් 2020 පැහැර හැරීම එහි මූල්‍ය ඉතිහාසයේ සැලකිය යුතු හැරවුම් ලක්ෂ්‍යයක් සනිටුහන් කළේය.

සැම්බියාව

සැම්බියාව 2020දී සිය ස්වෛරී ණය පැහැර හරින ලද අතර ධ20 පොදු රාමුව යටතේ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ සාකච්ඡා ආරම්භ කළේය. සාකච්ඡාවල සංකීර්ණ ස්වභාවය සහ ඊට සම්බන්ධ විවිධ ණය හිමියන්ගේ කණ්ඩායම් හේතුවෙන් ක්‍රියාවලිය දීර්ඝ වී ඇත. සැම්බියාව මීට පෙර 2000 ගණන්වල මුල් භාගයේදී ද සිය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කර ඇත.

මොංගෝලියාව

2017දී ආර්ථික දුෂ්කරතා හේතුවෙන් මොංගෝලියාවේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සිදු විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) සහ අනෙකුත් ණයහිමියන් සමඟ සාකච්ඡා මාස කිහිපයක් ඇතුළත අවසන් විය. මෙම ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම පුළුල් ආර්ථික ප්‍රතිසාධන සැලැස්මක කොටසක් වූ අතර එයට සැලකිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ සහ ජාත්‍යන්තර ආයතනවල මූල්‍ය ආධාර එයට ඇතුළත් විය. ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා මොංගෝලියාවේ ක්‍රියාකාරී ප්‍රවේශය සහ ජාත්‍යන්තර හවුල්කරුවන් සමඟ සම්බන්ධ වීම එහි ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමේදී තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය.

මූල්‍ය අර්බුදය සහ IMF වැඩසටහන්

රටක් දරුණු මූල්‍ය අර්බුදයකට මුහුණ දෙන විට, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ (IMF) ගිවිසුම් සහ කොන්දේසි සහිත රාමු නොමැතිව ඉදිරියට යාම කළ නොහැක්කක් බව වඩ වඩාත් පැහැදිලි වේ. මූල්‍ය කැළඹිලිවලට මුහුණ දෙන ආර්ථිකයන් ස්ථාවර කිරීමට සහ නැවත ගොඩනැගීමට IMF හි ව්‍යුහාත්මක සහයෝගය සහ අධීක්ෂණය අවශ්‍ය බව ගෝලීය අත්දැකීම් නැවත නැවතත් පෙන්වුම් කර ඇත.

IMF සම්බන්ධ ගෝලීය අත්දැකීම

ලොව පුරා, මූල්‍ය අර්බුද සමඟ පොරබදවීම් සිටින රටවලට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ මැදිහත්වීමකින් තොරව යථා තත්ත්වයට පත්වීම අභියෝගයක් වී ඇත. නිදසුනක් වශයෙන්, ශ්‍රීසිය, ආර්ජන්ටිනාව සහ පකිස්තානය ඔවුන්ගේ ආර්ථිකය කඩාවැටීමේ අද්දරට ළඟා වූ විට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ආධාර ලබාගැනීමට සිදුවී ඇත. මෙම ජාතීන්ට බොහෝ විට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ මගපෙන්වීම යටතේ කප්පාදු පියවර, මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම සහ ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් ඇතුළු දැඩි ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ අනුගමනය කිරීමට සිදු විය. මෙම රටවල අත්දැකීමෙන් පෙන්වුම් කරන්නේ, ජාතියක් දැඩි මූල්‍ය අර්බුදයකට ඇද වැටුණු පසු, තම ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමට සහ ආයෝජක විශ්වාසය නැවත ඇති කිරීමට නම්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ප්‍රතිපත්ති සහ කොන්දේසි මග හැරීම ප්‍රායෝගික නොවන බවයි.

ශ්‍රීසියේ ආර්ථික අර්බුදයේදී, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල තීරණාත්මක හුම්කාවක් ඉටු කළේය. ඒ සමඟ රාජ්‍ය අංශයේ වැටුප්, විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනෙකුත් සමාජ සුබසාධන වියදම් කපා හැරීම ඇතුළු දැඩි කොන්දේසි පැමිණියේය. ඒ හා සමානව, ආර්ජන්ටිනාවේ, නැවත නැවතත් පැන නැගී මූල්‍ය අර්බුද ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ බහුවිධ ගිවිසුම්වලට එළැඹීමට එරට පෙළඹවූයේය. සෑම අවස්ථාවකදීම උද්ධමනය මැඩපැවැත්වීම, මුදල්

ස්ථාවර කිරීම සහ මූල්‍ය හිඟය අඩු කිරීම සඳහා දැඩි ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාව: අතීත, වර්තමාන සහ අනාගත ආර්ථික අභියෝග

ශ්‍රී ලංකාව යනු ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහාය අවශ්‍යතාවයට මැතකදී මුහුණ දුන් තවත් රටකි. අධික ණය බර සහ විදේශ සංචිත පහත වැටීම, ආනයන සඳහා විදේශ විනිමය හිඟය, අධික රාජ්‍ය වියදම් ආදිය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ස්ථාවර කිරීමේ දුෂ්කරතා තිබේ. 2022දී ණය පැහැර හැරීමේ සිට රට ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමකට ලක්ව ඇත. 2028දී ණය ආපසු ගෙවීම නැවත ආරම්භ කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව සූදානම් වන විට මෙම ක්‍රියාවලිය තීරණාත්මක වේ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග එකඟ වී ඇති පරිදි තිරසාර බවට පත් කිරීම සඳහා රජය සිය රාජ්‍ය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට කටයුතු කරමින් සිටියි. මූල්‍ය හිඟය අඩු කිරීම, ආදායම් එකතු කිරීම වැඩි කිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම ඇතුළුව තීරණාත්මක ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවට නැංවීමට ශ්‍රී ලංකාව සමත් වුවහොත්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි සහාය අඛණ්ඩව ලබාගත හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයේ අනාගතය දැඩි ලෙස රඳා පවතින්නේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහනට අනුගත වීමට සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සාර්ථක ලෙස සම්පූර්ණ කරගැනීමට ඇති හැකියාව මත ය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ අපේක්ෂාවන් සපුරාලීමට සහ අවශ්‍ය ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් කිරීමට සමත් වන්නේ නම්, 2028 වන විට ආර්ථිකය ස්ථාවර කළ හැකි අතර, ණය ආපසු ගෙවීම ආරම්භ කිරීමට හැකි වේ. කෙසේ වෙතත්, මේ සඳහා මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය, විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීම සහ මූල්‍ය ආයතනවල ස්වාධීනත්වය ශක්තිමත් කිරීම ඇතුළුව එකඟ වූ ප්‍රතිසංස්කරණවලට දැඩි ලෙස අනුගත වීම අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැකීම් සමාන ආර්ථික අර්බුදවලට මුහුණ දුන් තවත් බොහෝ රටවල අත්දැකීම්වලට සමානය. රටක් මූල්‍ය අර්බුදයක ගැඹුරින් ගිලී ගිය පසු, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ අධීක්ෂණය, ගිවිසුම් සහ කොන්දේසිවලින් තොරව ඉදිරියට යාම කළ නොහැක්කකි. මේ අනුව, ආර්ථික ප්‍රකෘතිය සඳහා ව්‍යුහගත මාර්ගයක් සැකසීමේදී සහ දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය සහතික කිරීමේදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි කාර්යභාරය ඉතා වැදගත් වේ.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල නැතුව බැරිද?

ජාතික ජන බලවේගය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහන නැවත සාකච්ඡා කරන බව එහි 2024 ජනාධිපතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයේ දැක්වේ.

ජාතික ජන බලවේගයේ නායක අනුර කුමාර දිසානායකගේ ආණ්ඩුවක් යටතේ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කර ණය ආපසු නොගෙවීමට ඉඩ ඇති බවක් අඟවන ප්‍රකාශයක් ද ඔහු වරක් සිදු කළේය. ඔහු කියන පරිදි ලංකාව බහුපාර්ශ්වීය හෙවත් මල්ටිලැටරල් ණය හා ප්‍රධාන ද්වි පාර්ශ්වීය ණය පිළිබඳව විනය හා ජපානය සමග සාකච්ඡා කළ යුතුව තිබුණි. මෙය වර්තමාන රජය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කරගැනීම සඳහා දරණ වෙහෙස මුළුමනින්ම අවතක්සේරු කරන කතාවකි.

ජාතික ආණ්ඩු විසින් ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කර (ISB) නිකුත් කරන්නේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, අයවැය හිඟය සහ පවතින ණය ප්‍රතිමූල්‍යකරණය වැනි විවිධ අරමුණු සඳහා ප්‍රාග්ධනය රැස් කිරීම සඳහායි. ISB නිකුත් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් කළමනාකරණය කරනු ලබන්නේ ප්‍රබල ආයෝජන බැංකු සමූහයක් මගිනුයි. ඔවුන් බැඳුම්කර සඳහා ගැනුම්කරුවන් සොයා ගැනීමට සහ ඒවාට සුදුසු මිල නියම කිරීමට රජයන්ට උපකාර කරන අතර පහත දැක්වෙන්නේ එවැනි බැංකු කීපයකි.

Citigroup

Goldman Sachs

JPMorgan Chase

Morgan Stanley

UBS

මේ ණය ගෙවීම පැහැර හැර විට රටක් බංකොලොත් ලෙස සැලකේ. ජාත්‍යන්තර ණය දර්ශකවල පහළටම ඇද වැටේ. තවදුරටත් ණය ගන්නට බැරි වේ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ (IMF) සහ ලෝක බැංකුව වැනි ජාත්‍යන්තර සංවිධානවල සම්බාධකවලට ද රට යටත් විය හැකියි. වෙළඳාම සහ ආයෝජන සීමා කිරීම් මෙම සම්බාධකවලට ඇතුළත් විය හැකිය. ආයෝජක විශ්වාසය ද නැති වී යන අතර ජාතික ජන බලවේගය අපේක්ෂා

කරන ආකාරයේ ඔවුන් කැමති අන්දමේ ආයෝජකයන් පමණක් කැඳවා ගැනීමේ හැකියාව අතිශය සැක සහිතය.

ණය නොගෙවා සිටියොත් කුමක් වෙයිද?

ISB ණය නොගෙවන රටවලට විශාල අපකීර්තියක් ඇති වේ. ගමේ ගොඩේ වුණත්, අනුන්ගෙන් ණය අරගෙන නොගෙවා ඉන්න මිනිසුන්ට කිසිදු පිළිගැනීමක් නැත. 1999 සිට ගත් ණයවලින් 74%ක් වැය වී ඇත්තේ පොළී ගෙවීමට හා විනිමය අනුපාතික වෙනස් වීම හේතුවෙන් ඇති වන පාඩු පියවා ගැනීමට බව පසුගියදා ඇඩ්වොකාටා ආයතනය පෙන්වා දුන්නේය.

ණයවලින් කොටසක් ගෙවීම ප්‍රතික්ෂේප කර සෙසු ණය විතරක් ගෙවාගෙන යාමට හෝ ප්‍රතිව්‍යුහගත කරගැනීමට හැකි යයි සිතීම හිතලු වකි. චීනය වැනි රටක් නම් සමහර විට මෙයට කැමති විය හැකිය. තමන්ගේ ණය ආපසු ගෙවන්නට ඔවුන් අළුත් ණයක් දෙන්නට කැමැත්තක් ද පෙන්නුම් කළහ. ලංකාවට ඇති එකම පිහිට චීනය පමණක් වුවහොත්, ශ්‍රී ලංකාවට චීනයට දැඩිව යටත් වීමට සිදු විය හැකිය.

ලෝක ප්‍රසිද්ධ බංකොලොත්භාවයකට පත් වූ ශ්‍රීසිය දැනුත් තමන් නොගෙවා පැහැර හැරී ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කර ආපසු ගෙවමින් සිටින අතර ඔවුන්ගේ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ඉහළ ගොස් දැන් නැවතත් ඔවුන්ට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපොළෙන් ණය ගැනීමේ හැකියාව ලැබී තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කර ණය ගෙවීම සම්පූර්ණයෙන්ම පැහැර හැරියොත් ආයෝජන ආරවුල් විසඳීම සඳහා වන ජාත්‍යන්තර මධ්‍යස්ථානය (ICSID) වැනි ජාත්‍යන්තර උසාවිවල ISB ණය ගෙවීම පැහැර හරින රටවලට එරෙහිව නඩු පැවරිය හැකිය. බැංකු නඩු දිනුවොත්, ණය පැහැර හැර ඇති ISB ප්‍රමාණය සහ පොළී සහ නෛතික ගාස්තු අය කරගැනීමට ඔවුන්ට හැකිය.

ඒ වන්දිත් ගෙවන්නේ නැතිනම් රටවල වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම දක්වා යන්නට ද ඔවුන්ට හැකිය. ISB ණය ආපසු ගෙවීම පැහැර හරින රටවල බැංකු ගිණුම්, රජයේ ගොඩනැගිලි සහ විදේශ විනිමය සංචිත වැනි වත්කම් බැංකුවලට අත්පත් කර ගත හැකිය.

උදාහරණයක් ලෙස, 2018 දී, Aurelius Capital Management විසින් එක්සත් ජනපද ෆෙඩරල් උසාවියේ වෙනිසියුලාවට එරෙහිව නඩු පවරා ඩොලර් මිලියන 600ක වන්දියක් දිනාගත් අතර නඩුව තවමත් අවසන් නැත. Aurelius Capital Management විසින් වෙනිසියුලාවේ වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමට උත්සාහ කරයි.

එක්සත් ජනපදය, කැනඩාව සහ යුරෝපීය රටවල් කිහිපයක් වෙනිසියුලාව සමඟ ඔවුන්ගේ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික සබඳතා අත්හිටුවා එරට රජයට සම්බාධක පනවා තිබේ. කෙසේ වෙතත්, රුසියාව, චීනය සහ ඉරානය වැනි රටවල් වෙනිසියුලාව සමඟ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික සබඳතා දිගටම පවත්වාගෙන යයි.

ඇමරිකානු ජනපද සංවිධානය (OAS) සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය වැනි ජාත්‍යන්තර සංවිධාන කිහිපයක වෙනිසියුලාවේ සාමාජිකත්වය ද අත්හිටුවා ඇත. කෙසේ වෙතත්, වෙනිසියුලාව නොබැඳි ව්‍යාපාරයේ සාමාජිකයෙකි.

ලංකාවේ ආර්ථික යථාර්ථයට මුහුණ දීම වෙනුවට ලෝක වෙළඳපොළේ මිලට වඩා අඩුවෙන් ලංකාවේ තෙල්, විදුලිය ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා පළිගැසීමේ සිට, රජයේ සේවකයන්ට පඩි වැඩි කිරීම හරහා ගත් ණය ආපසු නොගෙවීම දක්වා බාල ජනප්‍රිය දේශපාලන සටන් පාඨ වේදිකාවල තොරොම්බල් කරමින් තිබේ. මේ සියල්ල බලය වෙනුවෙනි. එහෙත්, බලය ලබාගත්තාට ඒ අන්දමින් ප්‍රශ්න විසඳීමට නම් සිතු පැතු සම්පත් දෙන සුරංගනාවක ද අවශ්‍ය වනු ඇත.

බංකොලොන් වීම හා ගොඩ වීම

ජාත්‍යන්තර අන්දැකීම

ලංකාවේ ආර්ථික යථාර්ථයට මුහුණ දීම
වෙනුවට ලෝක වෙළඳපොළේ මිලට වඩා
අඩුවෙන් ලංකාවේ තෙල්, විදුලිය
ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා පලිගැසීමේ සිට,
රජයේ සේවකයන්ට පඩි වැඩි කිරීම
හරහා ගත් ණය ආපසු නොගෙවීම දක්වා
බාල ජනප්‍රිය දේශපාලන සටන් පාඨ
වේදිකාවල තොරොම්බල් කරමින් තිබේ.
මේ සියල්ල බලය වෙනුවෙනි. එහෙත්,
බලය ලබාගත්තාට වී අන්දමින් ප්‍රශ්න
විසඳීමට නම් සිතූ පැතු සම්පත් දෙන
සුරංගනාවක ද අවශ්‍ය වනු ඇත.

ISBN 978-624-5860-09-8

We Have a Dream සාමූහිකය

අංක 56/2, පාලිත පෙදෙස, කොළඹ 9.

දුරකථන: +94 112 669100

Rs. 300.00